

ISSN 3079-9449 (Onlaýn)

FILOLOGIÝANYŇ

MESELELERI

2026

TÜRKMENISTANYŇ
GARAAŞSYZLYGYNYŇ
35 ÝYLLYGYNÄ

ESASLANDYRYJYSY – DÖWLETMÄMMET AZADY ADYNDAKY TÜRKMEN MILLI DÜNYÄ DILLERI INSTITUTY

ISSUES OF PHILOLOGY

ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ

MAZMUNY

CONTENTS

СОДЕРЖАНИЕ

3

JEMGYÝETI ÖWRENIŞ YLYMLARY

SOCIAL SCIENCES

СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ

Çynar Täjiýewna Rüstemowa

Garaşsyzlyk netijeli hyzmatdaşlygyň ygtybarly girewidir

Chynar Tajiyevna Rustemova

Independence is a Reliable Guarantee of the Effective Cooperation

Чынар Таджиевна Рустемова

Независимость – надёжный залог эффективного сотрудничества

8

Baýramgözel Myratmuhammedowna Myradowa

Milli bilim ulgamy – döwletiň we jemgyýetiň ösüşiniň binýady

Bayramgozel Myratmuhammedovna Myradova

The National Education System – The Foundation of State and Societal Development

Байрамгозель Муратмухаммедовна Мырадова

Национальная система образования – фундамент развития государства и общества

11

Oguljennet Kakadurdyýewna Berdiliýewa

Türkmenistanyň gender syýasaty: deňhukuklylyk we mümkinçilikler

Oguljennet Kakadurdyyevna Berdiliyeva

Gender Policy of Turkmenistan: Equal Rights and Opportunities

Огулдженнет Какадурдыевна Бердилиева

Гендерная политика Туркменистана: равноправие и возможности

15

Maksat Begençewiç Çaryýew

Döwrüň müdimilik bagt mukamy

Maksat Begenchovich Charyyev

The Eternal Melody of Happiness of the Epoch

Максат Бегенчевич Чарыев

Вечный мотив счастья эпохи

20

Gurbangül Myradowa

Beýik döwletiň binýady – Garaşsyzlyk

Gurbangul Myradova

Independence is the Foundation of a Great State

Гурбангуль Мурадова

Независимость – фундамент великого государства

26

Oguljennet Amanmuhammedowna Durdymuhammedowa, Çinar Ýoldaşewna Orazowa

Türkmenistanyň döwlet syýasatynda Garaşsyzlygyň orny

Oguljennet Amanmuhammedovna Durdymuhammedova, Chynar Yoldashevna Orazova

The Role of Independence in the State Policy of Turkmenistan

Огулдженнет Аманмухаммедовна Дурдымухаммедова, Чынар Йолдашевна Оразова

Роль Независимости в государственной политике Туркменистана

FILOLOGIÝA

PHILOLOGY

ФИЛОЛОГИЯ

31

Melike Ahmedowna Toýgulyýewa, Mariýa Wladimirowna Hanowa

Türkmen we rus dillerinde syýasy adalgalaryň leksika-semantik aýratynlyklary

Melike Ahmedovna Toygulyyeva, Mariya Vladimirovna Hanova

Lexico-Semantic Features of Political Terms in the Turkmen and Russian Languages

Мелике Ахмедовна Тойгулыева, Мария Владимировна Ханова

Лексико-семантические особенности политических терминов в туркменском и русском языках

OKATMAGYŇ USULYÝETI

METHODOLOGY OF TEACHING

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ

38

Ýohanna Mierendorff, Maral Akmyradowna Nurlyýewa

Garaşsyzlyk eýýamynda Türkmenistanyň ýokary bilim giňişliginiň dünýä derejesine goşulyşmagy

Yohanna Mierendorff, Maral Akmyradovna Nurlyyeva

Integration of Higher Education of Turkmenistan into the World Space in the Epoch of Independence

Йоханна Миерендорфф, Марал Акмырадовна Нурлыева

Интеграция высшего образования Туркменистана в мировое пространство в эпоху Независимости

GARAŞSYZLYK NETIJELI HYZMATDAŞLYGYŇ YGTYBARLY GIREWIDIR

INDEPENDENCE IS A RELIABLE GUARANTEE OF THE EFFECTIVE COOPERATION

НЕЗАВИСИМОСТЬ – НАДЁЖНЫЙ ЗАЛОГ ЭФФЕКТИВНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

TM

*Çynar Täjiýewna Rüstemowa,
ÝUNESKO-nyň işleri barada
Türkmenistanyň Milli toparynyň
jogapkär sekretary, filosofiýa
ylymlarynyň kandidaty*

Annotasiýa

Bu makala Türkmenistanyň mukaddes Garaşsyzlygynyň 35 ýyllyk şanly baýramçylygyna we ýurduň geçen döwür içinde gazanan taryhy üstünliklerine bagyşlanýar. Garaşsyzlyk we hemişelik Bitaraplyk hukuk derejeleri Türkmenistanyň halkara abraýyny beýgeldýän goşaganat hökmünde häsiýetlendirilýär. Makalada sebitde ilkinji bolan «akylly» Arkadag şäheriniň gurluşygy, durmuş-ykdysady özgertmeler we ýurduň dünýä derejesindäki energetika kuwwaty barada giňişleýin durup geçilýär. Şeýle hem, Türkmenistanyň BMG we onuň ýöriteleşdirilen edarasy bolan ÝUNESKO bilen alyp barýan netijeli hem-de giň gerimli hyzmatdaşlygyna aýratyn orun berilýär. Ýurdumyzyň maddy we maddy däl medeni miraslarynyň, şol sanda

ENG

*Chynar Tajiyevna Rustemova,
the Executive Secretary of
the National Commission of
Turkmenistan for UNESCO,
Candidate of Philosophy*

Annotation

This article is dedicated to the glorious 35th anniversary of the sacred Independence of Turkmenistan and the historical achievements attained by the country over this period. The legal status of Independence and Permanent Neutrality are characterized as two wings that elevate Turkmenistan's international prestige. The paper highlights the construction of the Arkadag city – the region's first "Smart" city – along with socio-economic reforms and the country's global energy capacity. Besides, special attention is paid to Turkmenistan's effective and large-scale cooperation with the UN and its specialized agency, UNESCO. Based on scientific and historical data, the article analyzes the inscription of the country's tangible

RU

*Чынар Таджиевна Рустемова,
ответственный секретарь
Национальной комиссии
Туркменистана по делам
ЮНЕСКО, кандидат
философских наук*

Аннотация

Статья посвящена славному 35-летию юбилею священной Независимости Туркменистана и историческим свершениям, достигнутым в стране за прошедший период. Статусы Независимости и постоянного Нейтралитета охарактеризованы как «два крыла», несущие Туркменистан к вершинам международного авторитета. В статье подробно рассматриваются строительство первого в регионе «умного» города Аркадаг, социально-экономические реформы и энергетический потенциал страны на мировом уровне. Также особое внимание уделено эффективному и масштабному сотрудничеству Туркменистана с ООН и её специализированным учреждением – ЮНЕСКО. На ос-

Magtymguly Pyragynyň golýazmalar ýygındysynyň, tebigy biosfera goraghanalarynyň ÝUNESKO-nyň sanawlaryna girizilmegi, şeýle-de bilim ulgamynda açylan ÝUNESKO kafedralarynyň we klublarynyň ähmiýeti ylmy we taryhy maglumatlar esasynda seljerilýär.

and intangible cultural heritage into UNESCO lists, including the manuscript collection of Magtymguly Pyragy and natural biosphere reserves, as well as the significance of UNESCO chairs and clubs established in the educational system.

нове научных и исторических данных анализируется процесс включения материального и нематериального культурного наследия страны (в том числе коллекция рукописей Махтумкули Фраги) и природных биосферных заповедников в списки ЮНЕСКО, а также значимость созданных в сфере образования кафедр и клубов ЮНЕСКО.

Açar sözleri: Türkmenistan, Garaşsyzlygyň 35 ýyllygy, Bitaraplyk, ÝUNESKO, medeni miras, halkara hyzmatdaşlyk, durnukly ösüş.

Key words: Turkmenistan, the 35th anniversary of Independence, Neutrality, UNESCO, cultural heritage, international cooperation, sustainable development.

Ключевые слова: Туркменистан, 35-летие Независимости, Нейтралитет, ЮНЕСКО, культурное наследие, международное сотрудничество, устойчивое развитие.

«Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýyň mekany» ýylynda döwletimiz mukaddes Garaşsyzlygyň 35 ýyllyk şanly toýuny ýurdumyzda we onuň çäklerinden daşarda uly dabaralar bilen giňden belleýär.

Garaşsyzlyk baýramy halkymyzyň taryhynda orun alan iň möhüm we ähmiýetli dabaralaryň biri bolup, ol her ýyl tutuş ýurdumyz boýunça ýokary ruhbelentligiň we milli buýsanjyň nyşany hökmünde Garaşsyzlyk binasyna gül çemenleriniň goýulmagy, sungat ussatlarynyň baýramçylyk çykyşlary, sergiler we at çapyşyklary ýaly ençeme möhüm çäreler bilen beslenýär. Jemgyýetçilik ähmiýetli bu dabaraly pursatlar Türkmenistan döwletimiziň we mähriban halkymyzyň durmuşyndaky möhüm wakalara ýatdan çykmaýak özboluşly baýramçylyk öwüşginini çaýýar.

Garaşsyzlyk – bu türkmen halkynyň öz ykbalyny özbaşdak kesgitlemeginiň, özboluşly ösüş ýollaryny saýlap-seçmeginiň hem-de ýurdumyzyň taryhyny, medeniýetini, milli mirasyny dikeltmegiň iň möhüm we esasy çözgütleriniň biridir. Garaşsyzlyk Türkmenistanyň halkara giňişligindäki ornuny gitdigiçe berkidýän mukaddes sütündir, ýurdumyzy durnukly ösüşlere ruhlandyryýan taglymatdyr.

Häzirki wagtda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň başlygy Gahryman Arkadagymyzyň, belent mertebeli Prezidentimiz Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň parasatly baştutanlygynda Garaşsyz Türkmenistan sebitde we dünýä giňişliginde ykdysady, medeni we daşary syýasat ugurlarynda uly ösüşleri gazanýan kuwwatly döwletleriň birine öwürüldi. Garaşsyzlygyň geçen şöhratly ýyllarynda energetika kuwwatlylygyny üznüksiz artdyrmak arkaly, Türkmenistan dünýäde iň iri tebigy gazy eksport ediji döwletleriň hataryna goşuldy, milli ykdysadyýetimiziň we senagatymyzyň ähli pudaklary boýunça endigan ösüşler gazanyldy. Bu gysga möhletde ýurdumyzyň

çäklerinde ençeme täze döwrebap obalar, şäherler, çagalar baglary, orta we ýokary okuw mekdepleri, içerki we magistral ýollar hem-de durmuş-medeni ugurly desgalar işe girizildi.

Gahryman Arkadagmyzyň «akyly» şäher konsepsiýasynyň ýörelgeleri esasynda gurlan Arkadag şäheri Garaşsyzlyk ýyllarynda Türkmenistanyň gurluşyk we şähergurluşyk pudagynda gazanan iň iri, innowasion we döwrebap taslamalarynyň biridir. Ol örän gysga wagtyň içinde ýurdumyzda we sebitde ilkinji «akyly» şäher derejesine eýe bolup, ösen sanly tehnologiýalaryň giň toplumyny, täzeçil çözümleri we geljekki ösüş mümkinçiliklerini özünde jemleýär.

Türkmenistan Merkezi Aziýa sebitinde Bitaraplyk hukuk derejesine eýe bolan ýeke-täk döwletdir we dünýä jemgyýetçiligi tarapyndan üç gezek resmi taýdan ykrar edilen bu dereje ýurdumyzyň Garaşsyzlygynyň esasy aýratynlyklarynyň biri hökmünde ony sebitdäki ýurtlardan tapawutlandyrýar.

Hakykatdan-da, Türkmenistanyň döwlet Garaşsyzlygy we hemişelik Bitaraplygy ýurduň konstitusion esaslaryny düzýän, halkara abraýyny beýgeldýän, parahatçylyk söýüjilikli daşary syýasatyny kepillendirýän, halkyň agzybirligini hem-de döredijilik kuwwatyny alamatlandyrýan goşa ganatdyr. Bu iki mukaddes düşünje döwletimiziň beýik ýeňişlerini esaslandyrýan, eşretli geljegine ýol açýan, halkymyzy ruhubelentlige, ýaşayşa, gaýduwsyzlyga, watansöýüjilige galkyndyrýan ylhamdyr. Garaşsyzlygyň şanly 35 ýylynyň dowamynda Türkmenistan bu ylhamdan ruhlanylýp, bütin ýer ýüzünde parahatçylygy, howpsuzlygy we durnukly ösüşi pugtalandyrmak babatynda halkara bileleşiginiň tagallalaryny berk goldaýan, bu ugurdaky hereketlere işjeň gatnaşýan döwlet hökmünde özüni tanatmagy başardy.

Bu gün Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda Türkmenistan döwletimiz saýlap alan Garaşsyzlyk ýoly bilen täze taryhy tapgyra gadam basyp, geljegiň ösüşli menzillerine tarap ynamly öňe barýar. Häzirki wagtda Garaşsyz Türkmenistan döwlet Baştutanymyzyň alyp barýan halkara syýasatynyň çäklerinde dünýäniň 161 ýurdy bilen diplomatik gatnaşyklary ýola goýdy we 55 sany halkara konwensiýa, şertnama we maksatnama işjeň gatnaşýar. Şol bir wagtda Türkmenistan Birleşen Milletler Guramasy we onuň ýöriteleşdirilen edaralary bilen özara bähbitli gatnaşyklary ösdürýär.

Bu babatda ýurdumyzyň BMG-niň bilim, ylym we medeniýet boýunça ýöriteleşdirilen edarasy bolan ÝUNESKO bilen has-da üstünlikli, giň möçberli hyzmatdaşlygy ygtybarly ösdürýändigini bellemek gerek. Mälim bolşy ýaly, Türkmenistan 1993-nji ýylyň 17-nji awgustynda ÝUNESKO-nyň doly hukukly agzalygyna kabul edildi. Geçen 33 ýylyň dowamynda hyzmatdaşlygyň hukuk binýady has berkeddi, Türkmenistan bu guramanyň 12 sany halkara konwensiýasyna goşuldy we olary işjeň durmuşa geçirýär. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň belleýşi ýaly, «Biz Birleşen Milletler Guramasynyň bilim, ylym we medeniýet meseleleri boýunça ýöriteleşdirilen düzümi, ýagny ÝUNESKO bilen netijeli gatnaşyklara aýratyn ähmiýet berýäris. Geçen döwürde Gadymy Merw, Köneürgenç ýadygärlikleri, Parfiýanyň Nusaý galalary ÝUNESKO-nyň Bütindünýä mirasynyň sanawyna, şeýle hem maddy däl medeni gymmatlyklarymyzyň 9-sy bu guramanyň Adamzadyň maddy däl medeni mirasynyň sanawyna girizildi. Biz ÝUNESKO bilen alyp barýan işlerimizi geljekde has-da giňelderis» [2, 398 s.].

Şeýle hem, ýokarda agzalan resminamalaryň çäginde döwletimiz tarapyndan teklipe edilen «Görogly» dessançylyk sungaty» (2015), «Küştdepdi aýdym we tans dessury» (2017), «Türkmen milli halyçylyk sungaty» (2019), «Dutar ýasamak senetçiligi, dutarda saz çalmak we bagşyçylyk sungaty» (2021), «Türkmen keşdeçilik sungaty» (2022), «Ahalteke atçylyk sungaty we atlary bezemek döpleri» (2023), «Türkmen alabaý itlerini ösdürüp ýetişdirmek döpleri» (2025) ÝUNESKO-nyň Adamzadyň maddy däl medeni mirasynyň sanawyna girizildi.

Soňky ýyllarda Türkmenistan köptaraplaýyn hödürnamalar esasynda Merkezi Aziýa ýurtlary, halkara guramalar bilen bilelikde milli gymmatlyklarymyzy, maddy däl mirasymyzy, taryhy we tebigy ýadygärliklerimizi ÝUNESKO-nyň abraýly halkara sanawlaryna girizmek boýunça giň gerimli işleri amala aşyrýar. Şunuň netijesinde, Türkmenistanyň işjeň gatnaşmagynda «Nowruz baýramy» (2009), «Ýüpekçilik we dokmaçylykda ýüpek önümçiliginiň döpleri» (2023) we «Molla Ependiniň şorta sözlerini gürrüň berijilik däbi» (2023) ÝUNESKO-nyň Adamzadyň maddy däl medeni mirasynyň sanawyna goşuldy.

Häzirki wagtda Türkmenistan bilen ÝUNESKO-nyň arasynda bilim, ylym ulgamyndaky hyzmatdaşlyk gitdigiçe ýaýbaňlanýar. Muňa guramanyň ýurdumyzda üstünlikli durmuşa geçirilýän «UNITWIN» maksatnamasynyň çäklerinde 2023-nji ýylda Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet institutynda «Milli miras: geçmişden geljege» atly, Seýitnazar Seýdi adyndaky Türkmen döwlet mugallymçylyk institutynda «Durnukly ösüş üçin ekologiýa bilimi» atly we 2026-njy ýylda Türkmenistanyň Ylymlar akademiýasynyň Halkara ylmy-tehnologiýa parkynda «Sanly ylym» atly ÝUNESKO kafedralarynyň açylmagy aýdyň mysaldyr.

Ösüp gelýän ýaş nesliň döredijilige we ylmy-barlag işlerine höwesini artdyrmakda, milli medeni gymmatlyklary, döp-dessurlary gorap saklamakda we halkara hyzmatdaşlygy ösdürmekde ýurdumyzda döredilen ÝUNESKO klublary möhüm ähmiýete eýedir. Olar ýaş nesliň dünýägaraýşyny giňeltmäge we bilimi wagyz etmäge hyzmat edýär. Bu ugurda Döwletmämmed Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň «Parahatçylyk dilleri», Türkmenistanyň Daşary işler ministriliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň «Parahatçylyk medeniýeti», M. Garryýew adyndaky Türkmenistanyň döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň «Dermanlyk ösümlüklerimiz – saglygymyz, mirasymyz», Türkmen oba hojalyk institutynyň «Daşky gurşawy goramak – durnukly ösüşiň möhüm konsepsiýasy», Aba Annaýew adyndaky Halkara atçylyk akademiýasynyň «Ahalteke atlary – parahatçylygyň ilçileri» we Halkara ynsanperwer ylmlary we ösüş uniwersitetiniň «Parahatçylyk, ynanyşmak – ynsanperwerligiň we ösüşiň binýady» atly ÝUNESKO klublarynyň alyp barýan netijeli işleri döwletimiziň parahatçylyk söýüjilikli syýasatyny, ynsanperwer başlangyçlaryny ýaşlaryň arasynda giňden wagyz etmekde möhüm ähmiýete eýedir.

Türkmenistan ikitaraplaýyn we köp ugurly hyzmatdaşlygyň çäginde ÝUNESKO-nyň Assosirlenen mekdepler maksatnamasyny üstünlikli durmuşa geçirýär. Bu başlangyç ýurdumyzyň bilim, ekologiýa we medeniýet ulgamlarynda halkara standartlary ornaşdyrmaga hem-de ýaş nesliň dünýägaraýşyny giňeltmäge gönükdirilendir.

ÝUNESKO bilen hyzmatdaşlykda bu guramanyň 1992-nji ýylda döredilen «Dünýäniň hakydasy» atly halkara maksatnamasyna aýratyn orun degişlidir. Bu maksatnama dünýäniň ähli ýurtlaryna we halklaryna degişli bolan iň gymmatly we seýrek duş gelýän arhiw hem-de golýazma ýadygärliklerini gorap saklamak, olary köpçüligе elýeterli etmek maksady bilen

döredildi. Ol biziň ýurdumyzda 2021-nji ýyldan bäri ornaşdyrylyp gelinýär. 2023-nji ýylda «Dünýäniň hakydasy» maksatnamasynyň halkara sanawyna girizilen beýik akyldar we nusgawy şahyrymyz Magtymguly Pyragynyň golýazmalar toplumy ýurdumyz tarapyndan teklipe edilen ilkinji ýazuw ýadygärligidir. Şol ýylyň noýabrynda ÝUNESKO-nyň ýörite çözüdi bilen Magtymguly Pyragynyň eneden doglan gününüň 300 ýyllygy 2024–2025-nji ýyllarda belleniş geçiljek halkara şanly seneleriniň sanawyna resmi taýdan goşuldy [1].

Soňky iki-üç ýylyň dowamynda ÝUNESKO-nyň «Adam we biosfera» atly halkara maksatnamasyny durmuşa geçirmegiň çäklerinde bilelikde alnyp barlan işleriň netijesinde ýurdumyzyň tebigy goraghanalarynyň ÝUNESKO-nyň Bütindünýä tebigy mirasynyň sanawyna goşulmagyna giň mümkinçilikler döredi. Bu başlangyç ÝUNESKO-nyň halkara biologiýa maksatnamasynyň dowamy bolup, häzirki wagtda dünýäniň ähli künjeginde ekologik durnuklylygy üpjün etmäge gönükdirilendir. Maksatnamanyň çäklerinde döredilen biosfera goraghanalary tebigaty goramak bilen bir hatarda, ylmy gözlegleri geçirmäge we ýerli ilatyň durmuş-ykdysady ösüşini goldamaga hyzmat edýär. Türkmenistan bu halkara maksatnamasyna işjeň gatnaşýan ýurtlaryň biridir. Bu taslamanyň çäginde ýurdumyzda «Adam we biosfera» milli komiteti döredildi. 1979-njy ýylda Lebap welaýatynda ýerleşýän Repetek döwlet tebigy goraghanasy ÝUNESKO-nyň bu halkara ulgamyna goşuldy we ýörite «biosfera» derejesine eýe boldy. Şeýle hem, Türkmenistanyň çöl ekoulgamlary, şol sanda Bereketli Garagum we Gaplaňgyr goraghanalary «Aram guşaklykdaky Turan çölleri» atly köptaraplaýyn hödürnama esasynda ÝUNESKO-nyň Bütindünýä mirasyna girizildi.

Türkmenistanyň ÝUNESKO-nyň saýlawly düzümlerindäki ornuny berkitmek ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň ileri tutulýan ugurlarynyň biridir. Bu babatda ýurdumyzyň 2021–2023-nji ýyllar üçin ÝUNESKO-nyň Hökümetara okeanografik komissiýasynyň Assambleýasynyň Ýerine ýetiriji geňeşiniň agzalygyna, 2021–2025-nji ýyllar üçin ÝUNESKO-nyň Halkara gidrologiýa maksatnamasynyň hökümetara geňeşiniň agzalygyna, şeýle hem 2017–2021-nji we 2023–2027-nji ýyllar üçin ÝUNESKO-nyň Bedenterbiýe we sport boýunça Hökümetara komitetiniň (CIGEPS) agzalygyna bir agyzdan saýlanmagy ÝUNESKO bilen ýurdumyzyň arasynda halkara gatnaşyklaryň baý tejribesiniň toplanandygynyň aýdyň subutnamasydyr.

Görnüşü ýaly, Türkmenistanyň mukaddes Garaşsyzlygynyň 35 ýyllyk taryhynda ÝUNESKO bilen alnyp barylýan hyzmatdaşlyk milli mirasymyzy dünýäde wagyz etmekde we parahatçylyk medeniýetini pugtalandyrmakda möhüm ähmiýete eýedir. Bu ugurda gazanylan guwandyrjy netijeler Garaşsyz, Bitarap döwletimiziň halkara gatnaşyklarynyň baý tejribesiniň aýdyň subutnamasydyr.

Kabul edilen senesi: 2026-njy ýylyň 20-nji iýuny.

Edebiýat

1. S. Berdimuhamedow. Magtymguly – dünýäniň akyldary. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2024. – 296 s.
2. S. Berdimuhamedow. Türkmenistanyň Bitaraplygy – parahatçylygyň we ynanyşmagyň aýdyň ýoly. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2025. – 560 s.

MILLI BILIM ULGAMY – DÖWLETIŇ WE JEMGYÝETIŇ ÖSÜŞINIŇ BINÝADY

THE NATIONAL EDUCATION SYSTEM – THE FOUNDATION OF STATE AND SOCIETAL DEVELOPMENT

НАЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ – ФУНДАМЕНТ РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА И ОБЩЕСТВА

TM

*Baýramgözel
Myratmuhammedowna
Myradowa, Türkmenistanyň
Mejlisiniň deputaty, Mejlisiň
Ylym, bilim, medeniýet we ýaşlar
syýasaty baradaky komitetiniň
başlygy*

ENG

*Bayramgozel
Myratmuhammedovna
Myradova, Deputy of the Mejlis of
Turkmenistan, Chairperson of the
Committee on Science, Education,
Culture, and Youth Policy of the
Mejlis*

RU

*Байрамгозель
Муратмухаммедовна
Мырадова, депутат Меджлиса
Туркменистана, председатель
Комитета Меджлиса по науке,
образованию, культуре и
молодёжной политике*

Annotasiýa

Makalada häzirki zaman türkmen jemgyýetinde kämil, hemmetaraplaýyn ösen we watansöýüji ýaş nesli kemala getirmekde milli bilim ulgamynyň eýeleýän orny seljerilýär. Döwlet bähbitli bu wezipäniň hukuk we kanunçylyk binýady hökmünde Türkmenistanyň Konstitusiyasynyň hem-de «Bilim hakynda» Türkmenistanyň Kanunynyň ähmiýeti görkezilýär. Bilim edaralarynyň maddy-enjamlaýyn binýadynyň döwrebaplaşdyrylmagy, sanly ulgamyň we innowasion tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagy, şeýle hem ýaşlaryň halkara olimpiadalar da gazanýan üstünlikleri milli bilimiň halkara standartlara laýyk gelýändiginiň aýdyň subutnamasy hökmünde häsiýetlendirilýär.

Annotation

The article analyzes the role of the national education system in raising a well-rounded, highly developed, and patriotic younger generation in modern Turkmen society. The significance of the Constitution of Turkmenistan and the Law of Turkmenistan “On Education” is highlighted as the legal and legislative framework for this state-importance task. The modernization of the material and technical base of the educational institutions, the integration of digital systems and innovative technologies, as well as the achievements of youth in the international olympiads, are characterized as a clear evidence of national education aligning with international standards.

Аннотация

В статье анализируется роль национальной системы образования в формировании всесторонне развитого, гармоничного и патриотичного молодого поколения в современном туркменском обществе. Подчеркивается значение Конституции Туркменистана и Закона Туркменистана «Об образовании» как правовой и законодательной основы для обеспечения государственных интересов. Модернизация материально-технической базы образовательных учреждений, внедрение цифровых систем и инновационных технологий, а также достижения молодежи на международных олимпиадах служат ярким подтверждением соответствия национального образования международным стандартам.

Açar sözleri: Türkmenistanyň Konstitusiyasy, «Bilim hakynda» Türkmenistanyň Kanuny, milli bilim ulgamy, sanly bilim, innowasiýa, kämil şahsyýet, döwlet syýasaty, halkara standartlar.

Key words: Constitution of Turkmenistan, Law “On Education”, national education system, digital education, innovation, well-rounded personality, state policy, international standards.

Ключевые слова: Конституция Туркменистана, Закон Туркменистана «Об образовании», национальная система образования, цифровое образование, инновация, гармоничная личность, государственная политика, международные стандарты.

Häzirki zaman türkmen jemgyýetinde hemmetaraplaýyn ösen, kämil şahsyýetleri kemala getirmek wezipesi döwlet bähbitli möhüm ugurlaryň hatarynda kesgitlenendir.

Görkezilen maksatlara ýetmek üçin, ilkinji nobatda, ýaş nesle döwrebap hem-de kämil bilim bermek, olaryň ylmy dünýägaraýşyny yzygiderli ösdürmek esasy şertleriň biridir. Milli Liderimiziň bilim ulgamyny düýpli döwrebaplaşdyrmaga gönükdirilen taryhy başlangyçlary hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda yzygiderli we maksatnamalaýyn esasyda amala aşyrylýar.

Ýurdumyzda bilim özgertmeleri üstünlikli durmuşa geçirilýär. Ýaş nesliň sagdyn, watansöýüji, zähmetsöýer we kämil şahsyýetler bolup ýetişmegi, olaryň döwletimiziň ösüşine işjeň goşant goşmagy üçin ähli zerur şertler we giň mümkinçilikler döredilýär. Bu ugurda oňyn netijeleriň gazanylmagy bilim ulgamynyň ygtybarly, kämil kanunçylyk binýadynyň bolmagy bilen berk baglanyşyklydyr.

Esasy Kanunymyz – Türkmenistanyň Konstitusiasynyň 55-nji maddasynda: «Her bir adamyň bilim almaga hukugy bardyr.

Umumy orta bilim hökmanydyr, her bir adam ony döwlet bilim edaralarynda tölegsiz almaga haklydyr.

Döwlet her bir adam üçin öz ukyplaryna laýyklykda hünär biliminiň elýeterliligini üpjün edýär» diýlip beýan edilen kadalara esaslanyp [1], ýurdumyzda ýaş nesliň ylymly, bilimli, terbiýeli, ilhalar, watansöýüji we berk bedenli bolup ýetişmekleri barada uly aladalar edilýär, bu ugurda birnäçe kanunlar hereket edýär. Türkmenistanyň Konstitusiasyndan ugur alýan bilim ulgamynyň kanunçylyk esasy bolan «Bilim hakynda» Türkmenistanyň Kanuny bilim babatdaky gatnaşyklaryň hukuk esasyny düzgünleşdirýär [2]. Ol döwlet syýasatynyň ýörelgelerini, şeýle hem bilim ulgamynyň maksatlaryny, wezipelerini, ýerine ýetirýän işlerini hem-de bilim işini dolandyrmagyň guramaçylyk esaslaryny kesgitleýär. Bu Kanunyň 1-nji maddasynda Türkmenistanda adamyň esasy aýrylmaz konstitusion hukuklarynyň hem-de Watanymyzy ösdürmegiň ileri tutulýan ugurlarynyň biri bolan bilimi kämilleşdirmek, terbiýe we okatmak düşüňjeleriniň kanuny esaslary berkidilýär [2].

Milli bilim ulgamynyň hukuk binýady täzeçilligiň hem-de milli döp-dessurlaryň sazlaşykly utgaşmasyna badalga berýär. Bu ulgam ylmyň iň soňky gazananlaryny we kämil terbiýeçilik usullaryny durmuşa ornaşdyrmak üçin giň mümkinçilikleri açýar. «Bilim hakynda» Türkmenistanyň Kanunynda bilim işinde döwrebap tehnologiýalardan,

innowasiýalardan peýdalanmak, ýaşlara döwrebap bilim bermekde sanly ulgamyň mümkinçiliklerinden, elektron okuw gollanmalaryndan peýdalanmak baradaky kadalar hem öz beýanyny tapýar [2].

Türkmenistanda bilimiň döwrüň talabyna laýyk getirilmegi, maddy-enjamlaýyn binýadynyň pugtalandyrylmagy, mazmunynyň has-da baýlaşdyrylyp, hil taýdan täze derejelere çykarylmagy netijesinde, ýurdumyzyň dürli künjeklerinde gurlup ulanylmaga berilýän mekdeplerde, çagalar baglarynda, hünär bilim ojaklarynda ýaş nesliň döwrebap bilim-terbiýe almagy üçin giň şertler döredilýär. Bu ugurda kabul edilýän Döwlet maksatnamalaryna laýyklykda, umumy bilim edaralary iň döwrebap kompýuter tehnologiýalary, barlaghana enjamlary we multimedia serişdeleri bilen üpjün edilýär. Bilimiň mazmunyny baýlaşdyrmakda sanly ulgama aýratyn orun degişlidir [3, 4]. Halkara standartlara laýyklykda, umumy bilim edaralarynda we ýokary okuw mekdeplerinde elektron bilim gorlarynyň hem-de uzak aralykdan okatmak ulgamynyň ornaşdyrylmagy döwrüň möhüm talabydyr [3]. Şeýle-de daşary ýurt dillerini, takyk we tebigy ylymlary çuňlaşdyryp öwretmäge gönükdirilen täze okuw meýilnamalary üstünlikli berjaý edilýär. Ýurdumyzyň ýaşlarynyň halkara derejesinde geçirilýän abraýly ders bäsleşiklerinde, internet olimpiadalarynda gazanylan baýrakly orunlary munuň aýdyň subutnamasydyr. Takyk we tebigy ylymlar boýunça ýaş zehinlerimiziň dünýäniň öňdebaryjy ýurtlaryndan gelen bäsdeşleri bilen bäsleşip, altyn we kümüş medallara mynasyp bolmagy milli bilim ulgamynyň halkara standartlara laýyklykda ösdürilýändigini görkezýär. Bu ulgamda gazanylan üstünlikler geljekde ykdysadyýetimiziň ähli pudaklary üçin ýokary hünärli, giň dünýägaraýyşly hünärmenleri ýetişdirmekde möhüm binýat bolup hyzmat edýär. Bilim ulgamyny ösdürmek boýunça döwlet derejesinde durmuşa geçirilýän maksatnamalar özüniň oňat netijelerini berýär.

Şeýlelikde, Türkmenistanyň bilim ulgamy durnukly ösüşiň we ýurdumyzyň intellektual kuwwatyny artdyrmagyň iň ygtybarly sütünine öwrülýär. Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ata Watanymyzda milli bilim ulgamynyň sazlaşykly ösüşini, halkyň ýaşaýyş-durmuş derejesiniň ýokarlandyrylmagyny yzygiderli üpjün etmäge gönükdirilen döwlet syýasatyny amala aşyran Gahryman Arkadagymyzyň, hormatly Prezidentimiziň janlary sag bolsun, il-ýurt bähbitli tutumly işleri hemişe rowaçlyklara beslensin!

Kabul edilen senesi: 2026-njy ýylyň 20-nji iýuny.

Edebiýat

1. Türkmenistanyň Konstitusiyasy. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2023.
2. «Bilim hakynda» Türkmenistanyň Kanuny // Türkmenistanyň Milli Geňeşiniň Maglumatlary. – 2021. – №2-3. – 43-nji madda.
3. Türkmenistanda sanly bilim ulgamyny ösdürmegiň Konsepsiýasy // Türkmenistan. – 2017. – 16-njy sentýabr.
4. Türkmenistanda ýokary hünär bilimini ösdürmegiň 2026–2052-nji ýyllar üçin Strategiýasy // Türkmenistan. – 2025. – 18-nji oktyabr.

TÜRKMENISTANYŇ GENDER SYÝASATY: DEŇHUKUKLYLYK WE MÜMKINÇILIKLER

GENDER POLICY OF TURKMENISTAN: EQUAL RIGHTS AND OPPORTUNITIES

ГЕНДЕРНАЯ ПОЛИТИКА ТУРКМЕНИСТАНА: РАВНОПРАВИЕ И ВОЗМОЖНОСТИ

TM

*Oguljennet Kakadurdyýewna
Berdiliýewa, Türkmenistanyň
Kärdeşler arkalaşyklarynyň Milli
merkeziniň, Zenanlar birleşiginiň
Merkezi geňeşiniň başlygy*

Annotasiýa

Makalada 2026-njy ýylda Türkmenistanyň Garaşsyzlygynyň 35 ýyllygynyň hem-de «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýyň mekany» ýylynyň yglan edilmeginiň çäklerinde gazanylan üstünlikler seljerilýär. Döwlet syýasatynyň ileri tutulýan ugurlarynyň biri hökmünde gender deňliginiň üpjün edilişi, zenanlaryň jemgyýetçilik-syýasy, durmuş-ykdysady we halkara hyzmatdaşlygyndaky orny giňişleýin beýan edilýär. Ýurtda kabul edilen milli meýilnamalar, kanunçylyk binýady, Birleşen Milletler Guramasynyň düzümleri bilen alnyp barylýan netijeli gatnaşyklar hem-de Gurbanguly Berdimuhamedow adyndaky Howandarlyga mätäç çagalara hemaýat bermek boýunça haýyr-sahawat gaznasynyň halkara ynsanperwerlik başlangyçlary barada gürrüň edilýär.

ENG

*Oguljennet Kakadurdyyevna
Berdiliyeva, Chairperson of the
National Center of Trade Unions of
Turkmenistan, the Central Council
of the Women's Union*

Annotation

The article analyzes the achievements gained in 2026 within the framework of the 35th anniversary of Turkmenistan's Independence and the declaration of the year "Independent and Permanently Neutral Turkmenistan – the Homeland of Purposeful Winged Horses". Ensuring gender equality as one of the priorities of the state policy, as well as the role of women in the socio-political, socio-economic life and international cooperation fields, are described in detail. The article discusses the national plans adopted in the country, the legislative framework, the effective cooperation conducted with the United Nations agencies, and the international humanitarian initiatives of Gurbanguly Berdimuhamedov Charity Fund for Assistance to Children in Need of Guardianship.

RU

*Огулдженнет Какадурдыевна
Бердилиева, председатель
Национального центра
профессиональных союзов
Туркменистана, Центрального
совета Союза женщин*

Аннотация

В статье анализируются успехи, достигнутые в рамках празднования 35-й годовщины Независимости Туркменистана и объявления 2026 года годом «Независимый, нейтральный Туркменистан – родина целеустремленных крылатых скакунов». В качестве одного из приоритетных направлений государственной политики подробно рассматривается обеспечение гендерного равенства и широко освещается роль женщин в общественно-политической, социально-экономической сферах, а также в международном сотрудничестве. Исследуются принятые в стране национальные программы, законодательная база, эффективное сотрудничество со структурами Организации Объединенных Наций, а также международные гуманитарные инициативы Благотворительного фонда по оказанию помощи нуждающимся в опеке детям имени Гурбангулы Бердымухамедова.

Açar sözleri: Türkmenistan, Garaşsyzlygyň 35 ýyllygy, gender syýasaty, zenanlaryň hukuklary, halkara hyzmatdaşlyk, durnukly ösüş.

Key words: Turkmenistan, 35th anniversary of Independence, gender policy, women's rights, international cooperation, Sustainable Development.

Ключевые слова: Туркменистан, 35-летие Независимости, гендерная политика, права женщин, международное сотрудничество, устойчивое развитие.

2026-njy ýylda Türkmenistan taryhy senäni baýram edýär. Mukaddes Garaşsyzlygyň 35 ýyllyk şanly baýramçylygy amala aşyrylýan ägirt uly, bedew batly beýik ösüşleriň, taryhy özgertmeleriň ähmiýetini dünýä ýaýýar. Garaşsyzlygyň geçen bu taryhy ýoly juwanlykdan kämillige geçiş menzilidir. Asyrlaryň tejribesini, zähmetsöýerligi, gaýratlylygy, mertligi, pähimliligi öňe çykarýan taryhy ýoldur. 2026-njy ýyly atlandyrmak barada halk wekillerinden, ýurdumyzyň iri jemgyýetçilik birleşiklerinden, zähmet toparlaryndan we raýatlarymyzdan gelip gowşan teklipleri göz önünde tutup, Türkmenistanyň Mejlisi karar etdi. Köpçüligiň goldamagy bilen hem ýurdumyzda 2026-njy ýyl «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýyň mekany» ýyly diýlip yglan edildi. Bu ýylda gazanylýan ösüşler, şol sanda ýurdumyzyň zenanlarynyň hukuk goraglylygy, mynasyp durmuş şertleriniň üpjün edilişi dogrusynda söz açmak örän ýakymly.

Ähli ugurlar, şol sanda gender syýasaty boýunça halkara hyzmatdaşlygy has-da işjeňleşdirmek ýurdumyzda ileri tutulýan strategik wezipeleriň biridir. Gender syýasaty Türkmenistanyň Konstitusiyasyna we halkara kadalara esaslanyp yzygiderli ösdürilýär. Döwletimiz Birleşen Milletler Guramasynyň «Aýallara garşy kemsitmeleriň ähli görnüşlerini aradan aýyrmak hakyndaky» Konwensiýasyny (CEDAW) tassyklady. Jemgyýetimizde gender deňligini üpjün etmek boýunça kanunçylyk esasynda durmuşa geçirilýän giň gerimli işleriň – ynsanperwer syýasatyň netijesinde Türkmenistan dünýä bileleşiginde ykrar edilen abraýly döwlet, ynamdar hyzmatdaş hökmünde öz ornuny mäkäm pugtalandyrýar. Ýurdumyzda zenanlaryň jemgyýetçilik-syýasy, durmuş-ykdysady, medeni-ynsanperwer we telekeçilik işlerine gatnaşmaga bolan islegleri ykrar edilýär we bu ugurdaky tagallalary doly goldanýar.

Gender syýasaty, esasan, ýurduň syýasy, ykdysady we jemgyýetçilik durmuşynda zenanlaryň deňligi, hukugy, mümkinçilikleri we bähbitleri bilen baglanyşykly hukuk düşünjesidir. Munuň özi jemgyýetde demokratiýanyň esaslaryny berkitmekde möhüm şertleriň biri hasaplanýar. Ýurdumyzda gender deňligini üpjün etmekde Türkmenistanyň Mejlisi, Kärdeşler arkalaşyklarynyň Milli merkezi hem-de Zenanlar birleşiginiň Merkezi geňeşi ugurdaş halkara guramalar, ilkinji nobatda, Birleşen Milletler Guramasynyň ýöriteleşdirilen edaralary we düzümleri bilen gatnaşyklary berkitmek ugrundan çykyş edýär. Ýurdumyzyň Zenanlaryň ýagdaýy boýunça komissiýasynyň, Gender deňligi hem-de zenanlaryň hukuklarynyň we mümkinçilikleriniň giňeldilmegi meseleleri boýunça Birleşen Milletler Guramasynyň düzüminiň Ýerine ýetiriji geňeşiniň agzalygyna saýlanmagy bu ugurda hyzmatdaşlyga ygrarlylygyň we amala aşyrylýan işleriň netijeliliginiň subutnamasydyr. Türkmenistanyň Zenanlar birleşiginiň Merkezi geňeşine gender deňligini ilerletmek boýunça alyp barýan işleri üçin halkara sylaglaryň, şol sanda Aziýa ösüş bankynyň Merkezi Aziýada sebitleýin ykdysady hyzmatdaşlyk maksatnamasynyň (CAREC) medalynyň we degişli güwänamasynyň gowşurylandygyny bellemek gerek.

Gender deňligine ýetmek boýunça alnyp barylýan işleriň çäklerinde ýurdumyzda gender deňligini üpjün etmek boýunça Hereketleriň milli meýilnamasy kabul edildi. Ol dürli ulgamlarda döwlet gender syýasatyny kesgitledi. Onda aýallar we gyzlar üçin degişli ugurda öňde goýlan maksatlara ýetmek üçin möhüm çäreler bellendi. Bu meýilnama aýallaryň hukuklaryny goramak we maşgala institutyny berkitmek boýunça ministrlikleriň işini utgaşdyrýar. «Zenalaryň we erkekleriň birmeňzeş hukuklaryny we mümkinçiliklerini üpjün etmegiň döwlet kepillikleri hakynda» Kanunyň kabul edilmegi bu ugurda möhüm ädim boldy.

Zenalary goldamak diňe bir ynsan hukuklary meselesi bolman, eýsem, ykdysadyýetiň durnukly ösüşiniň hem möhüm şertidir. Aýal-gyzlaryň telekeçilik işewürligini goldamak, gender deňligini üpjün etmek, zähmetiň deň şertlerini döretmek boýunça durmuşa geçirilýän çäreler halkara standartlary bilen baýlaşdyrylýar. Häzir zenalar dürli pudaklarda yhlasly, görelde, döredijilikli zähmet çekip, ýurdumyzy mundan beýläk-de ösdürmäge mynasyp goşant goşýarlar, döwlet we jemgyýetçilik durmuşynda işeň orun eýeleýärler. Geljekde hem zenalaryň ýurdumyzyň durmuşyna doly hukukly gatnaşmagyny üpjün etmäge gönükdirilen işlerde oňyn netijeleri gazanmak maksat edilýär.

Her ýyl şanly baýramlar mynasybetli zenalaryň birnäçesine döwlet sylaglary, Türkmenistanyň «Zenalar kalby» ordeni gowşurylýar. Munuň özi olaryň ak ýürekden çekýän tutanýerli we halal zähmetine, ýokary hünär ussatlygyna, döwletiň we halkyň önünde bitiren aýratyn hyzmatlaryna berilýän ýokary bahadyr. Ýurdumyzda «Türkmenistanyň Gahrymany» diýen ady alan zenalaryň bardygyny aýtmak has-da ýakymly. Çünki bu at iň ýokary döwlet sylagy – tapawutlandyryş derejesidir. Hormatly zenalarymyz işlerinde gazanan uly üstünlikleri, ýurdumyzy ösdürmäge goşan şahsy goşantlary üçin «Altyn Aý» medalyna mynasyp bolýarlar. Bu mertebe tutuş türkmen zenalaryna goýulýan uly hormat-sarpadyr, bildirilýän belent ynamdyr.

Halkara zenalar günü mynasybetli zenalarymyza «Ene mähri» diýen hormatly adyň, enelerimize, gelin-gyzlarymyza pul sowgatlarynyň, şeýle hem köp çagaly maşgalalara ýokary amatlyklary bolan täze jaýlaryň açarlarynyň gowşurylmagynyň ýurdumyzda asylyly däbe öwürilmegi guwandyrýjy ýagdaýdyr. Munuň özi döwletimizde aýal-gyzlara aýratyn üns we goldaw berilýändiginiň aýdyň subutnamasydyr. Hormatly Prezidentimiziň «Ýaşlar – Watanyň daýanjy» atly kitabynda belleýşi ýaly, «Zenalara hormat goýmak türkmen halkynyň gadymdan gelýän asylyly ýörelgeleriniň biridir» [1, 127 s.]. Eneleriň mertebesini belent tutmak halkyň mertebesini belent tutmakdyr. Enäni beýgeltmek özüni beýgeltmekdir.

Diplomatiýada iň esasy zat ynam we netijeli hyzmatdaşlykdyr. Türkmenistan Birleşen Milletler Guramasy bilen bilelikdäki tagallalaryň netijesinde zenalaryň jemgyýetdäki ornuny ýokarlandyrmak, gender deňligini gazanmak boýunça işeň hereket edýär. Bilimiň ähli basgançaklary zenalar üçin deň derejede elýeterli. Gelin-gyzlarymyzyň kanuny hukuklaryny we bähbitlerini goramak, olaryň döredijilikli zähmet çekmekleri üçin ähli mümkinçilikler döredilýär. Olar dürli wezipelere işe alnanda, durmuş ýeňillikleri göz önünde tutulýar. Bu ýagdaý zenalaryň arasynda syýasy işeňligi artdyrýar. Häzirki wagtda Mejlisde we döwlet häkimiýet edaralarynyň ýolbaşçy wezipelerinde zenalaryň sany barha artýar.

Durnuklylygyň we ösüşiň bähbidine zenalaryň bilimini hem-de tejribesini mundan beýläk-de giňden peýdalanmak diňe milli däl, eýsem, ählumumy wezipedir. Zenalar

maşgalada, jemgyýetde we döwletde ylalaşygyň, abatlygyň, asudalygyň berkarar bolmagyna ýardam berýärler. Şunuň bilen baglylykda, Birleşen Milletler Guramasy ýurdumyza gender deňligi, zenanlaryň hukuklaryny we mümkinçiliklerini giňeltmek boýunça sebit we halkara hyzmatdaşlygyň pugtalandyrylmagyna ýardam edýän ygtybarly we jogapkär hyzmatdaş hökmünde garaýar.

Geçen ýyl «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda geçirilen zenan ýolbaşçylaryň duşuşygy, hökümetimiziň we Gurbanguly Berdimuhamedow adyndaky Howandarlyga mätäç çagalara hemaýat bermek boýunça haýyr-sahawat gaznasynyň Birleşen Milletler Guramasy bilen bilelikde guramagynda geçiren «Häzirki zaman jemgyýetinde zenanlaryň orny: Durnukly ösüş maksatlaryna ýetmek ugrunda halkara hyzmatdaşlygy ösdürmek» atly halkara maslahaty diňe sebitde däl, eýsem, tutuş dünýäde hem möhüm wakalaryň biri boldy. Zenanlar duşuşygynda gaznanyň wise-prezidenti Oguljahan Atabaýewanyň: «Eger-de onýylyklar üçin parahatçylygy gurmak isleseň, çagalary terbiýele! Eger asyrlar boýy parahatçylyk gurmak isleseň, onda zenanlary golda!» [3] diýen pähimi ýatlamagy ýöne ýerden däl, çünki zenanlaryň ön hatarda bolmagy häzirki döwrüň ählumumy meselelerini çözmegiň, sebitde ynanyşmagy we döwletara hyzmatdaşlygy pugtalandyrmagyň möhüm şerti bolup hyzmat edýär. Bu forumlar Türkmenistanda gender deňligine ýetmäge, zenanlaryň döwlet we jemgyýetçilik durmuşyna doly hukukly gatnaşmagyny üpjün etmäge, ynsanperwerlik işlerine halkara jemgyýetçiligiň ünsüni çekmäge gönükdirilen syýasaty amala aşyrmaga aýratyn uly ähmiýet berilýändiginiň nobatdaky subutnamasydyr.

Mälim bolşy ýaly, zenan – bu maşgaladyr, ojagyň sütünidir. Gahryman Arkadagymyzyň belleýşi ýaly, «Zenan daragtdyr» [2, 298 s.]. Gurbanguly Berdimuhamedow adyndaky Howandarlyga mätäç çagalara hemaýat bermek boýunça haýyr-sahawat gaznasy köp sanly maşgalalar üçin umydyň we iň kyn ýagdaýlarda hakyky goldawyň nyşanyna öwürüldi. Bu haýyr-sahawat gaznasy Türkmenistanyň durmuş syýasatyny amala aşyrýan esasy edaralaryň biridir. Ol häzir giň gerimli goldaw ulgamyna öwürüldi. Gaznanyň işi «Döwlet adam üçindir!» hem-de «Watan diňe halky bilen Watandyr! Döwlet diňe halky bilen döwletdir!» diýen baş ýörelgeler bilen aýrylmaz baglanyşyklydyr. Bu belent ynsanperwer şygarlardan ugur alnyp, ýurdumyzda bagtyýar eneligi we çagalygy gorap saklamak, köp çagaly enelere durmuş goldawyny bermek boýunça giň gerimli işler alnyp barylýar. Zenanlaryň zehinleriniň we başarnyklarynyň doly açylmagy, ýaşayyş-durmuş şertleriniň yzygiderli gowulandyrylmagy üçin ýurdumyzda ähli zerur işler geçirilýär hem-de bu işler mundan beýläk-de üstünlikli dowam etdiriler.

Kabul edilen senesi: 2026-njy ýylyň 30-njy maýy.

Edebiýat

1. S. Berdimuhamedow. Ýaşlar – Watanyň daýanjy. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2023. – 400 s.
2. G. Berdimuhamedow. Hakyda göwheri. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2024. – 308 s.
3. «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda geçirilen maslahat durnukly ösüşi üpjün etmekde zenanlaryň möhüm ornuny tassyklady // <https://milligosun.gov.tm/habar>

DÖWRÜŇ MÜDIMILIK BAGT MUKAMY

THE ETERNAL MELODY OF HAPPINESS OF THE EPOCH

ВЕЧНЫЙ МОТИВ СЧАСТЬЯ ЭПОХИ

TM

*Maksat Begençewiç Çaryýew,
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň rektory, pedagogika
ylymlarynyň kandidaty*

ENG

*Maksat Begenchovich Charyyev,
Rector of Dovletmammet Azady
Turkmen National Institute of
World Languages, Candidate of
Pedagogics*

RU

*Максат Бегенчевич Чарыев,
ректор Туркменского
национального института
мировых языков имени
Довлетмаммета Азади,
кандидат педагогических наук*

Annotasiýa

Makala Türkmenistanyň döwlet Garaşsyzlygynyň filosofik, durmuş-ykdysady we medeni manysyny açyp görkezmäge bagyşlanýar. Awtoryň beýan etmegine görä, türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň hem-de hormatly Prezidentimiz Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň parasatly ýolbaşçylygynda ýurtda giň gerimli özgertmeler üstünlikli amala aşyrylýar. «Döwlet adam üçindir!» diýen baş ýörelgäniň çäginde makalada durmuş-ykdysady, ýaşlar syýasaty, energetika, dokma senagaty, oba hojalygy we medeni galkynyş ulgamlarynda gazanylan üstünlikler giňişleýin şöhlelendirilýär. Hemişelik Bitaraplyk hukuk ýagdaýynyň strategik ornuna, şeýle hem halkara giňişliginde ýurdumyzyň ulag-logistika we parahatçylyk diplomatiýasyna aýratyn üns çekilýär.

Annotation

The article is devoted to revealing the philosophical, socio-economic, and cultural essence of the state independence of Turkmenistan. According to the author, large-scale transformations are being successfully implemented in the country under the wise leadership of the National Leader of the Turkmen people, Chairman of the Halk Maslahaty of Turkmenistan our Hero-Arkadag, and our Esteemed President Arkadagly Hero Serdar. Within the framework of the key principle "The State is for the Person!", the article highlights in detail the achievements gained in the socio-economic sphere, youth policy, energy, textile industry, agriculture, and cultural revival. Special attention is paid to the strategic role of the Permanent Neutrality status, as well as the country's transport-logistics and peace diplomacy in the international arena.

Аннотация

Статья посвящена раскрытию философской, социально-экономической и культурной сущности государственной независимости Туркменистана. Как отмечает автор, под мудрым руководством Национального Лидера туркменского народа, Председателя Халк Маслахаты Туркменистана Героя-Аркадага и уважаемого Президента Аркадаглы Героя Сердара в стране успешно осуществляются масштабные преобразования. В рамках ключевого принципа «Государство – для человека!» в статье подробно освещаются успехи, достигнутые в социально-экономической сфере, молодежной политике, энергетике, текстильной промышленности, сельском хозяйстве и в области культурного возрождения. Особое внимание уделено стратегической роли правового статуса постоянного Нейтралитета, а также транспортно-логистической и мирной дипломатии страны на международной арене.

Açar sözleri: Türkmenistan, Garaşsyzlyk, hemişelik Bitaraplyk, döwlet syýasaty, ykdysady strategiýa, ýaşlar syýasaty, medeni miras, halkara dialog.

Key words: Turkmenistan, Independence, Permanent Neutrality, state policy, economic strategy, youth policy, cultural heritage, international dialogue.

Ключевые слова: Туркменистан, Независимость, постоянный Нейтралитет, государственная политика, экономическая стратегия, молодежная политика, культурное наследие, международный диалог.

Akyldar şahyrymyz Magtymguly Pyragynyň setirleri bilen aýdanymyzda aşy bir supranýň başynda eda bolan agzybir türkmen halky 2025-nji – «Halkara parahatçylyk we ynanyşmak» ýylynda hemişelik Bitaraplygymyzyň şanly 30 ýyllyk toýuny ata-babalarymyzdan dowam edip gelyän milli döp-dessurlarymyza esaslanyp, halkara derejesinde toýlady. Ine, hut şu üstümizdäki «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýyň mekany» ýylynda hem mukaddes Garaşsyzlygymyzyň şanly 35 ýyllyk toýy uly dabaralar bilen toýlanar. Bu bolsa binýady berkden tutulan berkarar Watanymyzyň at-abraýyny dünýä içre ýene bir gez belende göterer.

Hormatly Prezidentimiz Arkadagly Gahryman Serdarymyz «Ýaşlar – Watanyň daýanjy» atly ajaýyp kitabynda şeýle belleýär: «Şöhretly ata-babalarymyzyň ençeme asyrylyk arzuwyndan wysal bolan Garaşsyzlyk bu günki gün merdana halkymyzyň milli buýsanjyna öwrüldi. Garaşsyzlyk döwletimiziň binýadyny berkidip, eziz Watanymyzyň şan-şöhretini dünýä ýaýdy» [2, 376 s.]. Elbetde, halkymyzyň goşa ganatynyň biri hasaplanýan Garaşsyzlygymyz döwrüň müdimilik bagt mukamy bolup ýaňlanýar. Çünki Garaşsyzlyk ýyllarynda bitirilen il-ýurt bähbitli, dünýä ähmiýetli işler asyrlara barabardyr. Döwletimize şan getirýän tutumly başlangyçlar, durmuşa geçirilýän beýik işler galamgärleriň dilinde nama, aýdymçylaryň şirin owazly zybanynda bolsa nagma bolup zemine dolýar. Garaşsyzlyk diňe bir syýasy dereje däl, ol geçmişde halkymyzyň arzuw eden özbaşdak döwlet gurмага ymtylmalarynyň wysala gowuşmagydyr. Garaşsyzlyk erkinligiň ak ýoludyr.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwri ajaýyp binagärligiň, döredijiligiň we ylym-bilimiň dabaralanýan döwrüne öwrüldi. Gözel paýtagtymyz Aşgabat şäheriniň ak mermer keşbi, welaýatlarda gurlup ulanylmaga berilýän täze şäherçelerdir obalar, sebitde ilkinji «akyly» şäher diýlip ykrar edilen ýaşlaryň şäheri hasaplanýan Arkadag şäheri mukaddes Garaşsyzlygymyzyň bize beren miweleridir.

Garaşsyzlyk – ruhy galkynyş. Bu jümle giň mana eýe bolmak bilen çeper edebiýatymyzy, milli sungatymyzy, medeni mirasymyzy we gadymy döp-dessurlarymyzy özünde jemleýär. Çünki bularyň ählisi Garaşsyzlyga eýe bolanymyzdan soňra täzeçe öwüşgin bilen baýlaşdyryldy. 1991-nji ýylyň tyllaýy güýzünde Garaşsyzlygy gazanan merdana halkymyzyň milli baýramlary täzedan dikeldildi, ýagny halkymyz täze ruhy galkynyşa eýe boldy.

Garaşsyzlyk ykdysady pudagymyzyň daýanjydyr. Bu ýyllarda diýarymyzyň energetika, dokma, nebit-gaz we oba hojalyk pudaklarynda gazanylýan üstünlikler ýurdumyzyň ykdysady kuwwatyny has-da berkitdi. Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk

Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň jöwher zehininden dörän «Türkmenistanyň elektroenergetika kuwwaty» atly kitabynda beýan edilýän wakalar Diýarymyzyň energetika ulgamynda gazanan ýeňişleriniň aýdyň subutnamasydyr. Oba hojalygynda alnyp barylýan işler hem yzygiderli kämilleşdirilýär. Ezber babadaýhanlarymyz ygşyldysy ýüpek gijäniň sazy kimin mylaýym bugdaýymyzyň, dünýäde gymmatly çig mal hasaplanýan ak pagtamyzyň bol hasylyny ýetişdirmek bilen bu pudaga özleriniň saldamly goşantlaryny goşýarlar. Ak pagtamyzdan öndürilýän dürli görnüşli eşiklerimiz «Türkmenistanda öndürildi» diýen ýazgy bilen dünýäde uly meşhurlyga eýedir. Ýene-de aýratyn bellemeli zatlaryň biri hem dokma senagatynda gazanylýan üstünliklerdir. Türkmen gelin-gyzlarymyzyň on barmagyndan sünnälenip çykan, göreni özüne bendi edýän türkmen halylary her bir ynsanda ýakymly duýgulary oýarýar. Zenanlarymyzyň zähmetsöýerliginiň nyşanyna deňelýän halylarymyz barada Alym Arkadagymyzyň «Janly rowaýat», «Arşyň nepisligi» atly kitaplarynda giňişleýin maglumat berilýär. Olar bizi köp asyrylyk taryhymyzyň altyn sahypalaryna tarap gaýybana syýahata alyp gidýär.

Garaşsyzlyktürkmen medeniýetiniň galkynmasydyr. Medeniýet we sungat ähli döwürlerde hem özboluşlylygyny saklap gelýär. Döredijilik bilen meşgullanýan raýatlarymyzyň arasynda ýylyň-ýylyna yglan edilýän «Türkmeniň Altyn asyry» bäsleşigi, şeýle hem onuň çäginde geçirilýän zehinli ýaş aýdymçy mekdep okuwçylarynyň arasyndaky «Garaşsyzlygyň merjen däneleri», aýdym-saza höwesjeň ýaşlaryň arasyndaky «Ýaňlan, Diýarym» ýaly bäsleşikleriň jemleriniň Garaşsyzlyk baýramynyň hut önüsyraýynda jemlenmegi medeniýet ulgamy bilen Garaşsyzlygymyzyň bir bitewüliginden habar berýär.

Garaşsyzlyk parahatçylyga tarap çakylygyň basgançagydyr. Türkmenistanyň Bitaraplyk derejesi Garaşsyzlygyň dünýä derejesindäki dabaralanmasydyr. Ata Watanymyz Türkmenistan sebitde ylalaşdyryjy merkez bolmak bilen goňşy döwletler bilen dost-doganlyk gatnaşyklary alyp barýar we pugtalandyrýar. Ýurdumyz Gahryman Arkadagymyzyň «Dialog – parahatçylygyň kepili» atly filosofiýasyna esaslanmak bilen asudalygy, abadançylygy we parahatçylygy wagyz edýär. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň belleýşi ýaly, «Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedowyň öňe süren «Dialog – parahatçylygyň kepili» atly ahlumumy başlangyjyna häzirki döwürde halkara gatnaşyklaryň täze filosofiýasy hökmünde garalýar. Bu başlangyç BMG-niň Baş sekretarynyň parahat dünýäni gurmak üçin Täze gün tertibini kemala getirmek baradaky başlangyjy bilen hem sazlaşýar. Ýola goýlan netijeli dialog bilelikdäki işiň köpýyllyk oňyn tejribesine daýanyp, çägin barha giňeldýär we täze many-mazmun bilen baýlaşdyrylýar» [1, 120 s.].

Mukaddes Garaşsyzlygymyzyň şanly 35 ýyllygyny dabaralandyrýan mähriban diýarymyzda bu günki gün Gahryman Arkadagymyzyň il-ýurt bähbitli beýik başlangyçlaryny, giň göwrümlü maksatnamalaryny üstünlikli durmuşa geçirýän Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmäge, mähriban halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesini ýokarlandyrmaga gönükdirilen giň gerimli we köp ugurly maksatnamalary üstünlikli amala aşyrylýar. Garaşsyz Türkme-

nistanyň bu günki ykdysady ösüş nusgasy diňe bir çylşyrymly şertlere durnuklylygyny subut etmek bilen çäklenmän, eýsem, hil taýdan täze derejä çykmaga-da ukyplylygyny görkezýär. Mukaddes Garaşsyzlygymyzyň şanly 35 ýyllygy giňden belleniýän 2026-njy ýylda üçin gazanylan üstünlikler berkarar Watanymyzyň has belent sepgitleri nazarlaýandygyna şaýatlyk edýär.

Gahryman Arkadagymyz Garaşsyzlyk bilen Bitaraplygy türkmen döwletliliginiň mukaddes goşa ganatyna deňeýär. Türkmen milleti Garaşsyzlygy bilen dünýä tanalan, ykdysady we ruhy taýdan galkynan, hemişelik Bitaraplygy bilen dünýä parahatçylyk nuruny, dost-doganlyk syýasatyny rowaçlandyran millet hökmünde uly abraýa eýe boldy. Berkarar döwlet hökmünde ähli gazananlarymyz mukaddes Garaşsyzlygymyz bilen aýrylmaz baglanyşyklydyr. Ähli ugurlarda gazanylan üstünlikler, ýetilen belent sepgitler beýik Garaşsyzlygymyzyň miweleridir. Mukaddes Garaşsyzlyk – özerklilik, özygtyýarlylyk, döwletlilik. Beýik akyldar Magtymguly Pyragynyň «Berkarar döwlet islärin» diýip arzuwlan erkinligi, bir bitewi döwletliligi – halkymyzyň nijeme asyr arzuwlap garaşan arzyly bagty. Mukaddes Garaşsyzlyk – ykdysady ösüşiň bedew bady, milli medeniýetimiziň dünýä ýaýramagy, asyrlaryň dowamynda sünnälenen däp-dessurlarymyzyň dikeldilmegi.

Uly meýilnamalar hem-de halkyň bähbidine gönükdirilen maksatnamalar durmuşa geçirilýän köp ugurly işlere rowaçlyk berýär. Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistanyň gazanan üstünlikleri dowamat-dowam bolýan 2026-njy ýylda halkymyz uly zähmet üstünlikleri bilen rövşen geljege, belent maksatlara tarap ynamly gadam urýar. «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myradnyň mekany» ýyly halkymyzyň möhüm zähmet ýeňişleri, ýurdumyzyň ägirt uly gazananlary bilen şöhratlanýar. Bu öňe ilerlemeler paýhaslylyk hem-de agzybirlik bilen durmuşa ornaşdyrylýan ösüş strategiýasynyň oňyn netijesidir. Eziz Diýarymyz ykdysady ösüşiň dünýä görkezijisinde indi birnäçe ýyldan bäri öňdäki orunlary eýeleýär. Hormatly Prezidentimiziň parasatly ýolbaşçylygynda işlenip taýýarlanan ykdysady strategiýa laýyklykda, pudak we sebit derejesinde milli ykdysadyýetimizde öňdebaryjy halkara tejribäni ornaşdyrmak we ony ösdürmek, halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesini yzygiderli ýokarlandyrmak boýunça giň möçberli maksatnamalaýyn çäreler durmuşa geçirilýär.

Eziz Watanymyzy mundan beýläk hem ösdürmek, ykdysady ösüşleriň gerimini giňeltmek, täzeçil başlangyçlary öňe sürýän telekeçiligi höweslendirmek, ähli pudaklara häzirki zaman tehnologiýalaryny ornaşdyrmak hormatly Prezidentimiziň ykdysady strategiýasynyň ileri tutulýan ugurlary hökmünde kesgitlenýär. Türkmen halky mukaddes Garaşsyzlygymyzyň şanly 35 ýyllyk baýramçylygyny beýik zähmet üstünlikleri bilen garşylamak üçin «Türkmenistanyň Prezidentiniň ýurdumyzy 2022–2028-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Maksatnamasynda», «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasynda», «Türkmenistanyň Prezidentiniň obalaryň, şäher-

çeleriň, etraplardaky şäherleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň ýaşaýyş-durmuş şertlerini özgertmek boýunça 2028-nji ýyla çenli döwür üçin Milli maksatnamasynda» kesgitlenen wezipelere laýyklykda joşgunly zähmet çekýär.

Garaşsyzlyk ýyllary içinde kemala gelen ýurdumyzyň ilatynyň aglaba bölegini düzýän ýaşlar ylym-bilimde we sportda beýik ýeňişleri gazanýarlar. Olar ylym-bilim dünýäsine içgin aralaşyp, dürli ugurlar boýunça mekdep okuwçylarynyň we talyplaryň arasynda geçirilýän halkara bäsleşiklerde, olimpiadalarda baýrakly orunlary eýeleýärler, türkmen türgenleri sportuň dürli görnüşleri boýunça ýaryşlara gatnaşyp, ýaşyl tugumyzy belentde pasyrdadýarlar, ýurdumyzyň sport abraýyna mynasyp goşant goşýarlar. Şeýle üstünliklere eýe bolan ýaşlara hormatly Prezidentimiziň Şaserpaýlarynyň dabaraly ýagdaýda gowşurylmagy olary täze ýeňişlere tarap has-da ruhlandyrýar. Çagalar baglarynda, orta hem ýokary okuw mekdeplerinde ýaşlara dünýä standartlaryna laýyklykda döwrebap bilim berilýär. Enjamlaşdyrylan lingofon okuw otaglarynda sanly bilim ulgamynyň mümkinçiliklerinden peýdalanyň okuw sapaklary guralýar.

Garaşsyzlyk ýyllary içinde gazanylan üstünliklerimiziň ählisi «Döwlet adam üçindir!» diýen baş ýörelgäniň durmuşymyzdaky aýdyň beýanydyr. Garaşsyzlyk – bu biziň geçmişimize bolan hormatymyz, şu günümize bolan guwanjymyz we geljegimize bolan güwämizdir. Bu ýyllarda döredilýän we bitirilýän beýik işler geljekki nesillerimiz üçin hemişelik nusgalyk mekdepdir. Garaşsyzlyk döwrüniň bagt mukamy baky ýaňlansyn, halkymyz bolsa hemişe bagtyýar bolsun!

Umuman alanyňda, Garaşsyzlyk – ykbalyň çüwmesi, pasly bahar-ýazlaryň rysgally topraga baky gelmesi. Mukaddes Garaşsyzlygymyzyň saýasynda bu günki gün miras sarpalanyp, Watan özgerýär, barlyk gülleýär. Şeýle ajaýyp pursatlarda döwletli Diýara döwran getiren, bagtyýar halkymyzy bagta ýetiren türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyza, hormatly Prezidentimiz Arkadagly Gahryman Serdarymyza çäksiz alkyş sözlerimizi aýdýarys! Ajaýyp zähmet üstünlikleri, beýik ýeňişler bilen mukaddes Garaşsyzlygymyzyň şanly 35 ýyllyk toýuna sary alyp barýan Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, belent başlary aman bolsun!

Kabul edilen senesi: 2026-njy ýylyň 18-nji maýy.

Edebiýat

1. S. Berdimuhamedow. Türkmenistanyň Bitaraplygy – parahatçylygyň we ynanyşmagyň aýdyň ýoly. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2025. – 560 s.
2. S. Berdimuhamedow. Ýaşlar – Watanyň daýanjy. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2023. – 400 s.

BEÝIK DÖWLETIŇ BINÝADY – GARAŞSYZLYK

INDEPENDENCE IS THE FOUNDATION OF A GREAT STATE

НЕЗАВИСИМОСТЬ – ФУНДАМЕНТ ВЕЛИКОГО ГОСУДАРСТВА

TM

*Gurbangül Myradowa,
Döwletmämmet Azady
adyndaky Türkmen milli dünýä
dilleri institutynyň Türkmen dili
kafedrasynyň müdiri, filologiýa
ylymlarynyň kandidaty*

Annotasiýa

Makala Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe Türkmenistanyň mukaddes Garaşsyzlygynyň 35 ýyllygynyň dowamynda gazanylan taryhy, durmuş-ykdysady we medeni-ruhy üstünliklere bagyşlanýar. Awtoryň bellemegine görä, Gahryman Arkadagymyzyň we Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň watan-söýüjilik hem-de ynsanperwerlik syýasaty esasynda ýurtda giň gerimli özgertmeler, şol sanda innowasion şähergurluşyk syýasaty we halkara ulag-üstaşyr geçelgeleriniň gurluşygy üstünlikli amala aşyrylýar. Makalada Aşgabat şäheriniň binagärlik keşbi, sebitde ilkinji «akylyly» şäher bolan Arkadag şäheriniň ähmiýeti barada gürrüň edilyär. Ýurdumyzyň hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesine esaslanýan parahatçylyk söýüjilikli daşary syýasaty anyk mysallar arkaly seljerilýär.

ENG

*Gurbangul Myradova,
the head of the Department
of the Turkmen Language of
Dovletmammet Azady Turkmen
National Institute of World
Languages, Candidate of
Philology*

Annotation

The article is devoted to the historical, socio-economic, cultural, and spiritual achievements of Turkmenistan during the 35 years of sacred Independence in the Epoch of the Revival of the New Era of the Powerful State. The author highlights that under the patriotic and humanistic policies of the National Leader Hero-Arkadag and Arkadagly Hero Serdar, large-scale transformations are being successfully implemented, including innovative urban development and the creation of international transport and transit corridors. Through concrete examples, the article analyzes the architectural appearance of Ashgabat, the significance of Arkadag city as the region's first "Smart" city, and the country's peaceful foreign policy based on its Permanent Neutrality status.

RU

*Гурбангуль Мурадова,
заведующая кафедрой
туркменского языка
Туркменского национального
института мировых языков
имени Довлетмаммета Азади,
кандидат филологических наук*

Аннотация

Статья посвящена историческим, социально-экономическим и культурно-духовным достижениям, обретенным за 35 лет священной Независимости Туркменистана в эру Возрождения новой эпохи могущественного государства. Автор отмечает, что благодаря патриотической и гуманистической политике Героя-Аркадага и Аркадаглы Героя Сердара в стране успешно реализуются масштабные преобразования, в том числе инновационная градостроительная политика и строительство международных транспортно-транзитных коридоров. В статье рассматриваются архитектурный облик Ашхабада, а также значение города Аркадаг – первого в регионе «умного» города. На конкретных примерах анализируется миролюбивая внешняя политика нашей страны, основанная на правовом статусе постоянного Нейтралитета.

Açar sözleri: Türkmenistan, Garaşsyzlyk, hemişelik Bitaraplyk, döwlet syýasaty, durmuş-ykdysady ösüş, Arkadag şäheri, ulag diplomatiýasy, innowasion galkynyş, milli gymmatlyklar.

Key words: Turkmenistan, Independence, permanent Neutrality, state policy, socio-economic development, Arkadag city, transport diplomacy, innovative revival, national values.

Ключевые слова: Туркменистан, Независимость, постоянный Нейтралитет, государственная политика, социально-экономическое развитие, город Аркадаг, транспортная дипломатия, инновационное возрождение, национальные ценности.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlan watansöýüjilik we ynsanperwerlik syýasatyny döredijilikli ösdürýän Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary bilen durmuşa geçirilýän beýik işler döwletimiziň berkararlygyny berkitmäge, halkymyzyň agzybirligini, bagtyýarlygyny üpjün etmäge gönükdirilýär. Türkmen topragyna nur çaýýan Garaşsyzlyk dünýä jemgyýetçiligi bilen hoşniýetli gatnaşyklaryň has-da giňeldilmegine, eziz Diýarymyzyň ykdysady we medeni taýdan ösdürilmegine syýasy esas bolýar. Hormatly Prezidentimiziň paýhaslylyk bilen ýöredýän öňdengörüjilikli, hoşniýetli syýasaty dünýäniň ençeme döwletleri bilen köptaraply we giň möçberli hyzmatdaşlygyň gerimini giňeldip, halkyň ýaşaýyş derejesini barha ýokarlandyrýar. Eziz Diýarymyzyň beýik ösüşleriniň binýadyny goýan Garaşsyzlyk halkyň ruhy ganaty, bagtyýar durmuşynyň özenidir. Garaşsyzlyk Watan düşünjesi bilen aýrylmaz baglanyşykly bolup, asman ýaly giň, umman ýaly çuň mana eýedir. Garaşsyz Watan her bir raýatyň penasydyr, saýrak dilleriniň senasydyr. Garaşsyzlygyň il-halka eçilen eşretlerini, döreden giň mümkinçiliklerini sanasaň sogaby bar. Garaşsyz döwlet gurmak, berkarar döwletde, asuda asmanyň astynda, bir supranyň daşynda berk jebisleşip, agzybir zähmet çekmek, ene topragy gületmek bilen bagly maksat-niýetler türkmen halkynyň milli, gaýtalanmajak, özboluşly, şol bir wagtda-da, umumadamzat ähmiýetli pelsepesinden gelip çykýar.

Türkmen halkynyň taryhynda iň bir şanly sahypa bolan mukaddes Garaşsyzlyk ýurdumyzyň döwlet gurluşyny, halkyň ruhy we medeni gymmatlyklaryny dikeltmegiň hem mizemez binýady boldy. 1991-nji ýylyň altyn güýzünde eziz halkymyz öz ykbalyny özi kesgitlemek bagtyna eýe boldy. Türkmenistanyň Garaşsyzlygy halkyň erkinliginiň, milli buýsanjynyň hem-de baky bagtynyň gözbaşydyr. Mukaddes Garaşsyzlyk bize öz Döwlet tugumyzy, Tugramyzy, senamyzy we Konstitusiýamyzy berdi. Bu ata-babalarymyzyň berkarar döwlet gurmak baradaky arzuwlarynyň hasyl bolmagydyr. Mukaddes Garaşsyzlyk ýyllarynda ata Watanymyz bedew bady bilen ösýär. Halkyň ýaşaýyş-durmuş derejesi ýokarlanýar, täze şäherler, senagat kärhanalary we durmuş maksatly desgalar gurulýar. Garaşsyzlyk bilen бүтін dünýäde ykrar edilen hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesi eziz Diýarymyzyň parahatçylyk söýüjilik syýasatynyň mizemez sütünine öwrüldi. Mukaddes Garaşsyzlyk türkmen halkynyň dilini, milli däp-dessuryny, taryhyny dikeltmäge, ösdürmäge, ýaş nesilleri watansöýüjilik ruhunda terbiýelemäge

giň ýol açdy. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň belleýşi ýaly, «Hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesi Türkmenistana halkara giňişlikde okgunly ösmäge mümkinçilik berdi, içerki abadançylygy üpjün etdi hem-de oňyn gatnaşyklary mundan beýläk-de giňeltmek üçin ähli zerur şertleri döretdi» [1, 214 s.].

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwri jemgyýetiň işjeň döredijilik ukybynyň kämilleşýän we hemmetaraplaýyn ösýän döwrüdir. Onuň maksatlary milletiň iňňän baý taryhy tejribesine we ruhy-medeni döp-dessurlaryna daýanmak bilen, döwletiň tehniki-önümçilik kuwwatyny artdyrmakdan, halkyň binýatlyk ruhy-ahlak gymmatlyklaryny galkyndyrmakdan we ösdürmekden, onuň maddy bolçulygyny gowulandyrmakdan, eziz Diýarymyzyň halkara abraýyny pugtalandyrmakdan ybaratdyr. Şonuň üçin hem bu döwre ilki bilen halkyň mizemez agzybirliги we jebisligi, mäkäm syýasy-jemgyýetçilik durnuklylygy hem-de ýurduň öňünde duran wezipeleri çözmekde toplumlaýyn çemeleşmäniň esasynda onuň üznüksiz ösüşi, ýurduň industrial-innowasion galkynyşynyň ugrunda ähli zady öz içine alýan döwrebaplaşdyryş işleri, ylmyň, tehnikaýyň öňdebaryjy gazananlaryny, jemgyýetiň ykdysady, durmuş we intellektual mümkinçiliklerini doly derejede ulanmagy, halkyň ruhy taýdan galkynmagy, onuň zähmet, döredijilik işjeňliginiň artmagy häsiýetlidir.

Beýik Garaşsyzlyk ýyllarynda halkymyzyň aň-düşünjesinde, medeni we ruhy durmuşynda, durnukly ösüşiň beýik geljegini nazarlaýan ýurdumyzyň syýasatynda, ykdysadyýetinde täze jemgyýetçilik gatnaşyklary emele geldi. Dünýä döwletleri bilen dostana gatnaşyklar ýokary derejä çykaryldy. Müňýyllyklardan gözbaş alyp gaýdýan milli, ruhy gymmatlyklarymyzy dikeltmäge giň mümkinçilikler açyldy. Taryhyň ençeme synaglaryndan geçen, geçmişi şan-şöhreta, gahrymançylykly işlere beslenen edermen halkymyz bu gün Garaşsyz döwlet bolmagyň näderejede beýik bagtdygyna düşüňär. Hormatly Prezidentimiziň durmuşa geçirýän giň gerimli özgertmeleri ilkinji nobatda mukaddes Garaşsyzlygymyzy, halkymyzyň jebisligini berkitmek, ýurt parahatçylygy, Watan berkararlygy bilen berk baglanyşyklydyr.

Ýurdumyzyň ykdysady ösüşi mukaddes Garaşsyzlygymyzyň datly miweleridir. Hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda durmuşa geçirilýän özgertmeler ýurdumyzyň ösüşini, halkymyzyň bagtyýar durmuşyny nazarlaýar. Türkmenistanda ykdysadyýeti ösdürmegiň köpugurly görnüşi ulanylmak bilen, döwletiň ykdysady kuwwatyny berkitmek ugrunda amala aşyrylýan uly işlerde ýurdumyzyň her bir raýatynyň goşandy bar. Ata Watanymyzyň gurluşyk pudagyna ägirt uly maýa goýumlaryň gönükdirilmegi, ýerli telekeçiligi goldamak boýunça döwlet tarapyndan berilýän goldawlar esasynda uly üstünliklere ýetilýär. Garaşsyz, baky Bitarap döwletimiziň paýtagty Aşgabat, oba-şäherlerimiz gün-günden gülläp ösýär. Olaryň çäginde häzirki zaman dünýä talaplaryna laýyk gelýän täze, ajaýyp, ak mermere beslenen binalar, şol sanda belent ýaşaýyş jaýlary gurulýar. Paýtagtymyzda türkmen

halkynyň medeni mirasyny we taryhyny şöhlendirýän binagärlik taslamalary barha artýar. Olardan Türkmenistanyň özygtyýarlylygyny, erkinligini şöhlendirýän Garaşsyzlyk binasy, hemişelik Bitaraplygymyzy dünýä jar edýän Bitaraplyk binasy halkymyzyň buýsanjydyr. Adaty bolmadyk binagärlik çözümlerini özünde jemleýän, Merkezi Aziýa sebitinde ilkinji «akyly» şäher bolan Arkadag şäheriniň dünýäde deňi-taýy ýokdur. Kanunçylyk esasynda döwlet ähmiýetli şäher hökmünde ykrar edilen Arkadag şäheri häzirki zaman maglumat-aragatnaşyk tehnologiýalary bilen üpjün edilýär. Geçen ýylda Ahal welaýatynyň Ak bugdaý etrabynda Döwletli mekan, Kaka etrabynda Bagtly zamana obalarynyň, Daşoguz welaýatynyň Köneürgenç etrabynda Bitaraplyk şäherçesiniň açylmagy mukaddes Garaşsyzlyk baýramçylygyna ajaýyp sowgat boldy. Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistanyň başlangyjy bilen döredilýän amatly we howpsuz, ygtybarly ulag-üstaşyr geçelgeleri Beýik Ýüpek ýolunyň täzeden dikeldilmegi bolup, dünýä ykdysadyýetiniň sazlaşykly ösmeginde möhüm ähmiýete eýe bolýar. Gahryman Arkadagymyzyň, hormatly Prezidentimiziň tagallalary bilen Türkmenistany sebit hem-de dünýä bilen birleşdirýän ýollaryň, geçelgeleriň ençemesi guruldy. Kerki–Ymamnazar–Akina, Serhedabat–Turgundy halkara demir ýollary, Balkanabatda, Daşoguzda, Türkmenabatda, Maryda ulanylmaga berlen döwrebap awtomenziller, Amyderýanyň üstünden gurlan kuwwatly köprüler sebit ähmiýetli desgalarydyr. Aşgabat–Türkmenabat ýokary tizlikli awtoulag ýoly ýaly halkara ähmiýetli ýollaryň gurluşygy ýurdumyzyň hem-de sebitiň ykdysady ösüşine uly ýardam edýär.

Ösüşlere beslenen Garaşsyzlyk döwründe Türkmenistanda baý tebigy serişdelerden aýawly peýdalanmakda belent sepgitlere ýetildi. Eziz Watanymyzyň ykdysady ösüşiniň netijeleri durmuş ulgamyny ösdürmäge, ýurduň gülläp ösüşini üpjün etmäge ukyply ýokary intellektual, ruhy we beden taýdan sagdyn nesli kemala getirmäge gönükdirilýär. Mukaddes Garaşsyzlygymyzyň 35 ýylynyň dowamynda eziz Watanymyz dünýäniň ykdysady giňişligine sazlaşykly goşulan ýurtlaryň hatarynda eýeleýän ornuny has-da pugtalandyrdy. Ýurdumyzy mundan beýläk hem ösdürmek, ykdysady ösüşleriniň gerimini giňeltmek, täzeçil başlangyçlary höweslendirmek, ol işlere häzirki zaman tehnologiýalaryny giňden ornaşdyrmak hormatly Prezidentimiziň ykdysady strategiýasynyň ileri tutulýan ugurlary hökmünde kesgitlenýär. Ýurdumyzyň halky, hususan-da, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň: «Biz ýaşlara eziz Watanymyzyň geljegini gurusyň hökmünde garaýars. Belent maksatlara ýetmekde ýurdumyzyň ýaş nesillerine aýratyn bil baglaýars» [2, 3 s.] diýip, uly ynam bilen garaýan ýaş nesli «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýyň mekany» ýylynda jemgyýetiň dürli ulgamlarynda mukaddes Garaşsyzlygymyzyň 35 ýyllyk baýramçylygyny beýik zähmet üstünlikleri bilen garşylamak üçin «Türkmenistanyň Prezidentiniň ýurdumyzy 2022–2028-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Maksatnamasynda»,

«Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasynda», «Türkmenistanyň Prezidentiniň obalaryň, şäherçeleriň, etraplardaky şäherleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň ýaşaýyş-durmuş şertlerini özgertmek boýunça 2028-nji ýyla çenli döwür üçin Milli maksatnamasynda» kesgitlenen wezipeleri üstünlikli durmuşa geçirmek ugrunda joşgunly zähmet çekýär.

Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistanyň depginli ösüşini Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe has-da aýdyň duýmak bolýar. Bu döwürde ýurdy iri göwrümlü özgertmeler gurşap alyp, ol barha giň gerimde ösüp başlady: döwletiň ykdysady kuwwatlylygy artdyrylýar, jemgyýetiň demokratik esaslary pugtalandyrylýar, ýurtda parahatçylyk, agzybirlik we durnuklylyk höküm sürýär, halkyň ruhy dünýäsi kämilleşýär. Türkmenistan bilimiň, ylmyň we medeniýetiň hakyky ojagyna, sagdynlygyň we ruhubelentligiň ýurduna öwrüldi. Halkymyz ýurdumyzda amala aşyrylýan ägirt uly özgertmeleri aýratyn buýsanç bilen belleýär, döwletiň aladasyny we goldawyny her ädimde duýýar. Ýurdumyzyň mundan beýläkki ösüşiniň ilkinji we baş şerti täze taryhy eýýamyň asylly maksatlaryndan ruhlanýan halkyň bitewüligini, onuň Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň daşyna has mäkäm jemlenmegini pugtalandyrmakdyr. Halkymyz Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň pähim-paýhasyna, öndengörüjiligine tüýs ýürekden guwanýar. Ýurdumyzda höküm sürýän syýasy durnuklylyk we jemgyýetçilik ylalaşyklylygy, parahat we bagtly durmuşlary üçin hormatly Prezidentimize çuňňur hoşallygyny bildirýär. Beýik işleriň netijesinde ýurduň raýatlary yhlasly zähmet çekýärler, ertirki güne ynamly seredýärler, geljek üçin ägirt uly meýilleri düzýärler. Bu zatlaryň ählisi hormatly Prezidentimiziň durmuşa geçirýän il-ýurt bähbitli işleriniň ähmiýetlidiginiň we bagtyýar halkymyzyň ony doly goldaýandygynyň aýdyň beýanydyr. Hormatly Döwlet Baştutanymyzyň ynsanperwer başlangyçlary, halk bähbitli maksatnamalarynyň we meýilnamalarynyň özgerdiji kuwwaty bilen ganatlanan türkmenistanlylar ýurduň röwşen geljeginiň, ilkinji nobatda, özleriniň zähmetsöýerligine we intellektual, döredijilik ukyplyryna baglydygyna gowy düşünýärler. Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň daşyna berk jebisleşip, halkymyz tutanýerlilik we maksada okgunlylyk bilen zähmet çekýär, ählumumy abadançylygyň we jemgyýetiň hemmetaraplaýyn gülläp ösüşiniň ýolunda batyrgaýlyk bilen täze sepgitlere ýetýär, guwandyrjy zähmet ýeňişleri bilen mähriban Watanymyzy arşa galdyrýar we şöhratlandyrýar, onuň halkara abraýyny barha artdyrýar.

Türkmen halkynyň bagtyýar durmuş, beýik geljek üçin saýlap alan taryhy ýolunyň ägirt uly üstünlikleri gazanmagy üpjün edýändigini, ýurdumyzyň örän gysga döwrüň içinde belent derejelere ýetendigini wagt ynandyryjylyk bilen görkezýär. Türkmen

halky ýurdumyzy hemmetaraplaýyn ösdürmek we ilatyň ýaşaýyş-durmuşyny mundan beýläk has-da gowulandyrmak baradaky başlangyçlary agzybirlik bilen goldaýar. Çünki, eziz Watanymyza durmuşa geçirilýän özgertmeler ýa-da tutumly işler halkyň erk-isleginden, jemgyýetiň azat-erkin, sagdyn ösüşi bilen bagly derwaýys talaplardan ugur alýar. Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow täzeçillikli, asyly başlangyçlary arkaly paýhasly, maksada okgunly, ertirki güne ynamly gadam urýan, giň gerimli hereket etmegiň nusgasyny görkezýän ukyply, gujur-gaýratly we kämil syýasatçy bolmak bilen türkmenistanlylaryň aňynda röwşen umytlary oýarýar, halkymyzyň ynamyna we goldawyna daýanmak bilen, ýurdumyzy ösdürmek işini giň gerim bilen ýaýbaňlandyrýar. Bu bolsa adamlarda çäksiz ruhubelentlik, guwanç duýgularyny döredýär.

Arkadagly Serdarymyzyň eziz Diýarymyzyň mundan beýläk-de gülläp ösmeginde ilkinji, iň esasy şertimiziň Watana bolan söýgimizdigini parasatlylyk bilen belleýşi ýaly, watansöýüjiligiň belent nusgasyny görkezýän hormatly Prezidentimiziň şahsy göreldesine eýerip çekýän zähmetimiziň uly ösüslere beslenýän ata Watanymyzyň daýanjy-kuwwatydygyny duýup ýaşamak her birimiz üçin uly bagtdyr. Belent sepgitleriň eýelenýän döwründe hormatly Prezidentimiziň tagallasy bilen ýurdumyza üstünlikli durmuşa geçirilýän ylmy, medeni özgertmelerde halkymyzyň ençeme asyrlaryň dowamynda sünnälän we tараşlan ruhy-ahlak gymmatlyklaryny mundan beýläk-de kämilleşdirmek, şeýle hem ýaş nesli hut şu mukaddes gymmatlyklar esasynda terbiýelemek ýaly asyly ýörelgelerden ugur alynýar. Şeýle ynsanperwer ýörelgeleri durmuş syýasatyna öwren, eziz Watanymyzy parahatçylyk we ynanyşmak arkaly hemmetaraplaýyn ösdürip, dünýäniň öndebaryjy döwletleriniň hataryna goşan, halkymyzyň parahat durmuşda, bol-elinlikde ýaşamagy üçin uly aladalary edýän Gahryman Arkadagymyzyň, hormatly Prezidentimiziň jany sag bolsun! Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe türkmen halkynyň röwşen geljeginiň hatyrasyna alyp barýan tutumly işleri rowaçlyklara beslensin!

Kabul edilen senesi: 2026-njy ýylyň 18-nji maýy.

Edebiýat

1. S. Berdimuhamedow. Türkmenistanyň Bitaraplygy – parahatçylygyň we ynanyşmagyň aýdyň ýoly. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2025. – 560 s.
2. S. Berdimuhamedow. Ýaşlar – Watanyň daýanjy. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2023. – 400 s.

TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET SYÝASATYNYDA GARAŞSYZLYGYŇ ORNY

THE ROLE OF INDEPENDENCE IN THE STATE POLICY OF TURKMENISTAN

РОЛЬ НЕЗАВИСИМОСТИ В ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКЕ ТУРКМЕНИСТАНА

TM

Oguljennet
Amanmuhammedowna
Durdymuhammedowa,
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň uly mugallymy,
filologiýa ylmylarynyň kandidaty

Çinar Ýoldaşewna Orazowa,
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň mugallymy

Annotasiýa

Makala Türkmenistanyň Garaşsyzlyk ýyllary içinde gazan taryhy we ykdysady üstünliklerine bagyşlanýar. Awtorlar ýurduň döwlet syýasatynyň binýatlaýyn esaslaryny, hemişelik Bitaraplyk derejesiniň halkara abraýyny we «Döwlet adam üçindir!» diýen ýörelgäniň durmuşa geçirilişini yzygiderli beýan edýärler. Makalada täze gurlan senagat toplumlary, Arkadag şäheriniň ähmiýeti, ulag-logistika diplomatiýasy we durmuş ulgamyndaky özgertmeler anyk mysallar arkaly görkezilýär. Garaşsyzlygyň türkmen halkynyň maddy we ruhy durmuşyndaky eýeleýän orny seljerilýär.

ENG

Oguljennet
Amanmuhammedovna
Durdymuhammedova,
senior lecturer of Dovletmammet
Azady Turkmen National Institute
of World Languages, Candidate of
Philology

Chynar Yoldashevna Orazova,
lecturer of Dovletmammet Azady
Turkmen National Institute of
World Languages

Annotation

The article is devoted to the historical and economic achievements of Turkmenistan during the years of Independence. The authors systematically describe the fundamental bases of the country's state policy, the international prestige of its Permanent Neutrality status, and the implementation of the principle "The State is for the Person!". The article highlights newly built industrial complexes, the significance of the Arkadag city, transport and logistics diplomacy, and reforms in the social sphere through concrete examples. Analyzes the role of Independence in the material and spiritual life of the Turkmen people.

RU

Огулдженнет Аманмухаммедовна
Дурдымухаммедова,
старший преподаватель
Туркменского национального
института мировых языков
имени Довлетмаммета Азади,
кандидат филологических наук

Чынар Йолдашевна Оразова,
преподаватель Туркменского
национального института
мировых языков имени
Довлетмаммета Азади

Аннотация

Статья посвящена историческим и экономическим достижениям Туркменистана за годы Независимости. Авторы подробно раскрывают фундаментальные основы государственной политики страны, влияние статуса постоянного Нейтралитета на ее международный авторитет, а также реализацию принципа «Государство – для человека!». В статье подчеркивается значимость возведённых в стране промышленных комплексов, города Аркадаг, на конкретных примерах демонстрируются преобразования в транспортно-логистической дипломатии и социальной сфере. Анализируется роль Независимости в материальной и духовной жизни туркменского народа.

Açar sözleri: Garaşsyzlyk, Bitaraplyk, döwlet syýasaty, ýörelge, ykdysady ösüş, halkara hyzmatdaşlyk, durnukly ösüş, diplomatiýa, milli gymmatlyklar.

Key words: Independence, Neutrality, state policy, principle, economic development, international cooperation, Sustainable Development, diplomacy, national values.

Ключевые слова: Независимость, Нейтралитет, государственная политика, принцип, экономическое развитие, международное сотрудничество, устойчивое развитие, дипломатия, национальные ценности.

Garaşsyzlyk halkymyzyň Arşa ganat açmasydyr, milletimiziň geçmişe-geljege ýaň salýan erkinlik hem-de parahatlyk mukamydyr. Garaşsyzlyk bize ata-babalarymyzyň özbaşdak döwlet gurmak baradaky arzuwlaryny amala aşyrmaga mümkinçilik berdi. Şu döwürde demokratik, hukuk, dünýewi döwletimiziň berk binýady tutuldy. Halkymyzyň aňynda, medeni hem-de ruhy durmuşynda uly öwrülişikler bolup, jemgyýetçilik gatnaşyklarynyň düýpgöter täze ulgamy kemala geldi. Garaşsyzlyk halkymyzyň öz gözbaşyny münýýlyklardan alyp gaýdýan maddy we ruhy gymmatlyklaryny, nesilden-nesle geçip gelyän ynsanperwer däplerini dikeltmäge ýol açdy. Garaşsyzlyk biziň ýurdumyza halkara gatnaşyklaryň doly hukukly agzasy hökmünde öz syýasy garaýşyny beýan etmäge mümkinçilik berdi, ol bu gün iň ýokary münberlerden dünýä ýaň salýar. Türkmenistanyň ählumumy parahatçylygy we howpsuzlygy pugtalandyrmaga, Durnukly ösüş maksatlaryny netijeli durmuşa geçirmäge gönükdirilen energetika, ulag, suw diplomatiýasyndaky halkara başlangyçlary we iş ýüzündäki anyk ädimleri dünýä jemgyýetçiliginde giň goldawa eýe bolýar. Ösüslere beslenen Garaşsyzlyk ýyllarynda Türkmenistan durmuş-ykdysady ösüşde öz baý tebigy serişdelerinden aýawly peýdalanmakda belent sepgitlere ýetdi, durmuş maksatly iri taslamalar amala aşyryldy, bilim, medeni, ylmy we sport maksatly edaralaryň giň toplumy döredildi.

Hormatly Prezidentimiziň taýsyz tagallalary bilen ýurdumyzyň daşary syýasy doktrinasy hemişelik Bitaraplyk ýörelgelerine esaslanýar. Dünýäde Birleşen Milletler Guramasy tarapyndan üç gezek ykrar edilen ilkinji Bitarap döwlet bu biziň ata Watanymyz eziz Türkmenistandyr! Garaşsyzlygyň sütüni bolan hem-de ýurdumyzyň öňdengörüjilikli we netijeli halkara syýasatyny üstünlikli amala aşyrmakda uly orny eýeleýän Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplyk derejesiniň 2026-njy ýylyň 23-nji maýynda Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasynyň Kararnamasy bilen berkidilmegi bu taryhy ýoluň uly ähmiýetli wakasydyr. Bitaraplyk derejesi ýurdumyza Ýer ýüzünde ylalaşdyryjy merkez hökmünde belent abraýa eýe bolmaga, ykdysadyýetde, durmuş ulgamynda, türkmen jemgyýetiniň ruhy-medeni durmuşynda üstünlik gazanmakda onuň oňyn ornuny üpjün etmäge ýol açdy. Gahryman Arkadagymyzyň: «Watanymyz dostlugyň gülleýän bagtyýar mekanydyr. Biz bu mekana gonak bolup gelene ýagşy arzuwlarymyzy ýetirýäris. Halkymyzdaky «Gelen – döwlet» diýen aýtgynyň düýp esasy hem şondadyr. Häzirki döwürde gadymy ata-babalarymyzyň mährinden, sahatyndan bina bolan

dost-doganlyk köprüsi barha berkeýär» [2, 302 s.] diýen sözlerinden ugur alýan halkymyz bu günki gün ýurtlar bilen halkara hyzmatdaşlygy ýola goýýar.

Ýurdumyz sebit we dünýä möçberinde ýagdaýlary durnuklaşdyrmagyň, syýasy, ykdysady, ynsanperwer, ekologik meseleler çözülen halatynda döwletleriň we halkara guramalaryň netijeli hyzmatdaşlygyna oňyn täsirini ýetirmegiň nusgasy hökmünde özüni görkezýär. Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe «Bitarap Türkmenistanyň daşary syýasy ugrunyň 2022–2028-nji ýyllar üçin Konsepsiýasyna» laýyklykda, dünýäniň dürli ýurtlary hem-de Birleşen Milletler Guramasy, Ýewropa Bileleşigi, Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygy, Şanhaý Hyzmatdaşlyk Guramasy, Ýewropada Howpsuzlyk we Hyzmatdaşlyk Guramasy, Goşulyşmazlyk hereketi, Ykdysady Hyzmatdaşlyk Guramasy we beýleki abraýly halkara guramalar bilen gatnaşyklaryň berkidilmegine uly ähmiýet berilýär.

Häzirki wagtda hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda ýurdumyz ähli ugurlar boýunça uly üstünliklere beslenip, bedew bady bilen öňe barýar. Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlan hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyz tarapyndan dowam etdirilýän görnüp-eşidilmedik derejedäki ägirt uly ösüşler Garaşsyzlygyň bize beren peşgeşi bolup, Milli Liderimiziň «Döwlet adam üçindir!» hem-de Döwlet Baştutanymyzyň «Watan diňe halky bilen Watandyr! Döwlet diňe halky bilen döwletdir!» diýen jümleleriniň doly durmuşa geçirilýändiginiň aýdyň subutnamasydyr.

Garaşsyzlyk ýyllarynyň içinde ýurdumyzda bolup geýän taryhy wakalar halkymyzda uly buýsanç duýgularyny döredýär. Eziz Diýarymyzyň günsaýyn artýan halkara abraýyna, syýasatda, ykdysadyýetde, medeni durmuşa gazanylýan tükeniksiz üstünliklere guwanýarsyň. Akyldar şahyr Magtymguly Pyragynyň:

Bir suprada taýýar kylynsa aşlar,
Göteriler ol ykbaly türkmeniň [3, 13 s.] –

diýen setirleri häzirki ajaýyp döwürde hakyky beýanyňy tapdy. Garaşsyzlyk türkmen halkyna uly bagt getirdi. Otuz baş ýyl taryh üçin köp wagtda hasaplanmaýan hem bolsa Garaşsyzlyk ýyllary içinde ata Watanymyz tanalmaz derejede özgerdi. Bu gün türkmen halky Garaşsyzlygyň ajaýyp miweleriniň hözirini görüp, abadan durmuşa ýaşaýar.

Öňe tarap bedew batly ädimler bilen barýan ata Watanymyz halkyň özygtyýarly ösüşiniň we döredijilik işjeňliginiň tejribesine daýanyp, rowaçlygyň täze tapgyryny – düýpli özgertmeleri amala aşyrmak hem-de ýurdumyzyň durmuşynda hakyky özgerişleri gazanmak bilen baglanyşykly täze Galkynyşly döwri başdan geçirýär. Munuň özi döwlet ösüşiniň has ýokary derejä göterilmegini, onda durmuşa geçirilýän işleriň ähli ugurlarynyň hil taýdan täzelenmegini aňladýar. Bular bolsa jemgyýetçilik-syýasy, durmuş-ykdysady we ruhy-medeni gatnaşyklaryň yzygiderli kämilleşdirilmegi bilen üpjün edilýär. Berkarar

Watanymyzy mundan beýläk-de galkyndyrmak ähli pudaklary we jemgyýetiň ähli ugurlaryny kämilleşdirmäge, ýurduň ykdysady kuwwatyny pugtalandyrmaga hem-de artdyrmaga, dünýäniň beýleki döwletleri bilen gatnaşyklary ösdürmäge gönükdirilendir.

Mukaddes Garaşsyzlyk ýyllarynda Türkmenistan döwletimiz ykdysady taýdan kuwwatly döwlet hökmünde dünýä meşhur boldy. Dünýä bazarlarynda harytlaryna uly isleg bildirilýän täze-täze önümçilik toplumlarynyň gurlup ulanylmaga berilmegi, halkyň sarp edýän harytlarynyň önümçiliginiň ýola goýulmagy, awtomobil we demir ýollarynyň, köprüleriň gurluşyklarynyň ýaýbaňlandyrylmagy, nebit, gaz, himiýa senagatynyň önümçilik toplumlarynyň gurluşyklaryna aýratyn ähmiýet berilmegi, ylym-bilim ojaklarynyň, medeni maksatly binalaryň, saglygy goraýyş we sport desgalarynyň yzygiderli we dowamly gurulmagy Türkmenistan döwletimizde halkymyz barada edilýän aladanyň örän ýokarydygyndan habar berýär. Şeýle hem Milli Liderimiz Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň aladasy bilen durmuşa geçirilýän beýik işleriň diňe bir paýtagtymyzyň däl, eýsem, welaýatdyr etrap merkezleriniň, obadyr şäherleriň keşbiniň öňküden-de gözelleşmegine getirendigi aýratyn bellemäge mynasypdyr.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ykdysadyýeti köpugurly ösdürmek babatda alnyp barylýan giň gerimli işleriň netijesinde, ýurdumyzda dürli görnüşli önümleriň öndürilişi barha artýar. Welaýatlarda gurlan senagat kärhanalary we toplumlary, oba hojalygynyň önümçilik binalary ykdysady ösüşiň uly geljeginiň bardygynyndan habar berýär. Aslynda, bina gurmak, döretmek ata-babalarymyzdan miras galan ýörelgelerdir. Döwlet Baştutanymyzyň parasatly baştutanlygynda eziz Diýarymyz gün-günden özgerýär, ösýär, barha gözelleşýär, halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesi ýylsaýyn ýokarlanýar, ýurdumyzda azyk we ekologiýa howpsuzlygy yzygiderli berkidilýär. Döwletimiz bagy-bossanlyga bürenip, bazarlarymyz ýokary hilli azyk önümleri bilen üpjün edilýär. Ösüşiň täze tapgyrynda Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistanda halkymyzyň abadan ýaşaýşynyň, bagtyýar geljeginiň bähbidine beýik işler durmuşa geçirilýär, giň möçberli özgertmeler amala aşyrylýar. Hormatly Prezidentimiz: «Üstünlikli durmuşa geçirilýän maksatnamalaýyn işler ýurdumyzyň depginli ykdysady ösüşini gazanmak, milli ykdysadyýetiň pudaklaýyn düzümini diwersifikasiýalaşdyrmak, ilatyň ýaşaýyş-durmuş derejesini düýpli ýokarlandyrmak, täze iş orunlaryny döretmek bilen bir hatarda, Diýarymyzyň sebitleriniň gyradeň ösüşini üpjün edýär. Häzirki wagtda Watanymyzyň ähli sebitleriniň taryhy özgertmeleri başdan geçirýändigini we çalt depginde ösýändigini hem şonuň bilen şertlenendir» [1, 110 s.] diýip belläp geçýär.

Ýurdumyzda bina edilýän we ulanylmaga berilýän önümçilik kärhanalarynda ýaşlarymyzyň münlerçesiniň täze iş orunlary bilen üpjün edilýändigini, zerur önümleriň ençeme görnüşleriniň öz ýurdumyzda öndürilýändigini, oba hojalygynda ulanylýan topragy gurplandyryjy himiki dökünleri we beýleki pudaklar üçin zerur himiýa önümlerini

öz bazarlarymyzdan tapyp bolýandygyny indi biz buýsanç bilen aýdýarys. Häzirki wagtda Türkmenistan esasy oba hojalyk we senagat önümleri babatda özüni doly üpjün edýän hem-de taýýar önümleri dünýä bazarlaryna çykaryp bilýän döwlete öwrüldi.

Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň parasatly ýolbaşçylygynda gysga döwürde uly meýilnamalaýyn işler durmuşa geçirildi we dowam etdirilýär. Munuň şeýledigine ykdysady ösüşiň ýokary derejeleri, ýaşaýyş-durmuş, ylym-bilim, medeniýet, saglygy goraýyş ulgamlaryndaky ýetilýän belent sepgitler şaýatlyk edýär. Bu döwürde ýurduň ykdysady kuwwatynyň artmagy bilen täze gurulýan desgalaryň sany barha köpeliýär. Ýurdumyzyň şäherleriniň we obalarynyň binagärlik keşbi düýpgöter özgerýär, ähli amatlyklary bolan ýaşaýyş jaýlary, täze mekdepler, beýleki durmuş maksatly desgalar gurulýar. Bularyň hemmesi iň kämil tehnologiýalar bilen üpjün edilendir. Dünýä nusgalyk Arkadag şäheri iň döwrebap mümkinçiliklere eýe bolup, onuň ajaýyp keşbi türkmen halkynyň buýsanjyna öwrüldi.

Üstaşyr ulag geçelgeleriniň, gaz geçirijileriň, gara we demir ýollaryň, deňiz hem-de howa menzilleriniň köpugurly ulgamy döredildi, nebiti we gazy gaýtadan işleýän önümçilikler, erkin ykdysady zolaklar kemala getirildi. Ylym, bilim, saglygy goraýyş, medeniýet we sport ulgamlaryndaky ösüşler bu ugurlarda uly üstünlikleriň gazanylmagyny üpjün edýär. Gazanylýan bu üstünlikler raýatlarymyzyň, esasan hem ýaşlarymyzyň watançylyk duýgularynyň ösmegine, has-da çuňlaşmagyna mümkinçilik döredýär.

Halk bähbitli beýik işleriň rowaçlanmagy, ýurdumyzyň gülläp ösmegi babatynda beýik işleri durmuşa geçirýän Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy, türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, belent başlary aman bolsun! Watanymyzyň röwşen geljegi ugrunda alyp barýan döwletli işleri hemişe rowaç alsyn!

Kabul edilen senesi: 2026-njy ýylyň 1-nji maýy.

Edebiýat

1. S. Berdimuhamedow. Änew – müňýyllyklardan gözbaş alýan medeniýet. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2024. – 450 s.
2. G. Berdimuhamedow. Hakyda göwheri. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2024. – 308 s.
3. Magtymguly. – A.: Türkmen döwlet neşirleri, 1959. – 204 s.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПОЛИТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ В ТУРКМЕНСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ

TÜRKMEN WE RUS DILLERINDE SYÝASY ADALGALARYŇ LEKSIKA-SEMANTIK AÝRATYNLYKLARY

LEXICO-SEMANTIC FEATURES OF POLITICAL TERMS IN THE TURKMEN AND RUSSIAN LANGUAGES

TM

*Melike Ahmedowna Toýgulyýewa,
Mariýa Wladimirowna Hanowa,
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň mugallymlary*

Annotasiýa

Makala türkmen we rus dillerindäki syýasy adalgalaryň leksika-semantik aýratynlyklarynyň deňeşdirme derňewine bagyşlanýar. Awtorlar iki döwletiň maglumat giňişliginde syýasy adalgalaryň gurluşyny, emele geliş ýollaryny we ulanylyşyny seljerýärler. İşde globallaşma ýagdaýy bilen baglanyşykly umumylyklar bilen bir hatarda Türkmenistanyň we Russiýanyň syýasy gurluşynyň hem-de döp-dessurlarynyň özboluşlyklaryny ýüze çykarýan milli-medeni aýratynlyklar hem seljerilýär. Makalada alynma adalgalara we semantik deriwa-siýa aýratyn üns berilýär. Barlagyň netijeleri terjimeçilik işinde, leksikografiýada, dilleriň degşirme derňewinde ulanylyp bilner.

ENG

*Melike Ahmedovna Toygulyyeva,
Mariya Vladimirovna Hanova,
lecturers of Dovletmammet Azady
Turkmen National Institute of
World Languages*

Annotation

The article is devoted to a comparative analysis of the lexical and semantic features of political terminology in the Turkmen and Russian languages. The authors examine the structure, formation processes, and functioning of political terms in the information space of both countries. The study identifies both universal features driven by processes of globalization, as well as specific national and cultural components reflecting the peculiarities of the political systems and traditions of Turkmenistan and Russia. Special attention is paid to borrowings and semantic derivation. The results of the study can be used in translation practice, lexicography, and comparative linguistics.

RU

*Мелике Ахмедовна Тойгулыева,
Ханова Мария Владимировна,
преподаватели Туркменского
национального института
мировых языков имени
Довлетмаммета Азади*

Аннотация

Статья посвящена сопоставительному анализу лексико-семантических особенностей политической терминологии в туркменском и русском языках. Авторы рассматривают структуру, политических терминов, а также пути их формирования и функционирования в информационном пространстве двух государств. В работе выявляются как универсальные черты, обусловленные процессами глобализации, так и специфические национально-культурные компоненты, отражающие особенности политического устройства и традиций Туркменистана и России. Особое внимание уделяется заимствованиям и семантической деривации. Результаты исследования могут быть использованы в практике перевода, лексикографии и сравнительном языкознании.

Açar sözleri: syýasy adalgalar, leksika-semantik aýratynlyklar, raýat jemgyýeti, adam hukuklary, integrasiýa, kanunçylyk.

Key words: political terms, lexico-semantic features, civil society, human rights, integration, legislation.

Ключевые слова: политические термины, лексико-семантические особенности, гражданское общество, права человека, интеграция, законодательство.

В 2026 году Туркменистан отметит 35 лет своей Независимости. Это не просто знаменательная дата, а важный итог развития страны как самостоятельного государства. 2026 год было объявлено годом «Независимый нейтральный Туркменистан – родина целеустремленных крылатых скакунов». Конь для туркмена – это символ благополучия, успеха, стабильного развития и движения вперед. Этот девиз ведет туркменский народ к великим свершениям и прогрессу. За эти годы Туркменистан прошел большой и славный путь, который изменил не только жизнь людей, но и сформировал принципиально новое отношение к институту государства.

В данном исследовании рассматривается, как за 35 лет Независимости изменился политический язык страны. Слова и термины, которые используют политики и СМИ, помогают понять, какие цели ставит перед собой государство. Политическая терминология – это не просто лексическая группа, а мощный инструмент, который объединяет народ, подчеркивает независимость государства и задаёт вектор его будущего развития.

Процветание государства напрямую зависит от уровня образования его народа. Образованная нация – залог процветающего государства. Это обеспечивает глубокое понимание правовых основ суверенитета и готовит молодое поколение к профессиональной коммуникации на международном уровне, где точность использования политических терминов является особенно важной. Обучение русскому языку предполагает работу с текстами о становлении независимости, которые, как правило, характеризуются использованием специализированной политической терминологии, что, в свою очередь, способствует развитию грамотности и формированию гражданской позиции учащихся.

Актуальность научного исследования обусловлена необходимостью изучения политической терминологии для понимания процессов, происходящих в жизни общества. Политические термины являются инструментом, позволяющим точно и ясно выражать процессы, связанные с функционированием государственных и общественных институтов. Они играют ключевую роль в формировании общественного мнения, принятии управленческих решений и развитии международных отношений. Сопоставительный анализ использования политических терминов в туркменском и русском языках позволяет выявить специфику политической культуры и традиций двух народов.

Настоящая работа посвящена сопоставительному анализу политической лексики в туркменском и русском языках. Подобный подход раскрывает особенности

интерпретации и функционирования терминов, а также определяет уникальные характеристики терминосистем каждой лингвокультуры.

В статье излагается сопоставительное изучение политической лексики туркменского и русского языков для установления специфики ее интерференции и функционирования в разных языках. В рамках исследования рассматриваются следующие вопросы:

- систематизация теоретических подходов к дефиниции и классификации политических терминов;
- описание характерных черт политического дискурса в сопоставляемых языках;
- контент-анализ медиаресурсов и официальной документации на предмет использования терминологии;
- статистический учет наиболее репрезентативных лексем;
- интерпретация факторов, обуславливающих несовпадение или близость терминосистем.

Решение данных задач даст возможность установить частотность употребления терминов и специфику их контекстуальной реализации.

Политический термин – это слово или словосочетание, которое используется для обозначения определённого понятия в политической сфере. Политические термины играют важную роль в формировании и выражении политических идей, концепций и теорий. Они позволяют точно и ясно передавать информацию о политических процессах, событиях и явлениях [1, с. 128].

Таким образом, политические термины выполняют ряд важных функций в политической коммуникации. Они обеспечивают точность и ясность выражения политических мыслей и идей, способствуют пониманию и осмыслению политических процессов, регулируют политические отношения и формируют политическую культуру общества.

Политическая терминология в каждом языке имеет свои особенности, которые отражают специфику политической культуры, традиций и ценностей общества [1, с. 127].

В туркменском языке политическая терминология формируется под влиянием исторических, культурных и социальных факторов. Туркменский язык богат терминами, отражающими традиционные ценности и нормы общества, такие как уважение к старшим, гостеприимство, коллективизм. Политические термины в туркменском языке часто имеют эмоциональную окраску и выражают поддержку государственной власти, стремление к стабильности и развитию [3, с. 95].

В русском языке политическая терминология также отражает исторические и культурные традиции общества, но она более разнообразна и многопланова. Русский язык богат терминами, описывающими различные политические системы, режимы, процессы и явления. Политические термины в русском языке могут иметь разные значения и интерпретации, что позволяет выражать различные точки зрения и подходы к политике [4, с. 34].

На формирование политической лексики в туркменском и русском языках влияют разные исторические контексты, культурные коды и социальные установки.

Изучение особенностей политической терминологии в разных языках позволяет выявить сходства и различия в понимании и использовании политических терминов, а также определить особенности политической культуры и традиций разных народов. Это способствует развитию межкультурного диалога, улучшению коммуникации между представителями разных культур и повышению эффективности международного сотрудничества.

Таким образом, политическая терминология в туркменском и русском языках отражает и схожие процессы глобализации и заимствований, и уникальные культурные особенности. Русский язык вобрал в себя разнообразие политических понятий, часто интернациональных, что делает его терминологию универсальной и понятной для широкой аудитории. Туркменский язык, в свою очередь, создает гармоничное сочетание традиционных и современных терминов, подчеркивая национальные особенности [3, с. 50].

Политическая терминология в туркменском и русском языках, несмотря на ряд заимствований и глобализационные процессы, сохраняет национальные особенности и специфическую окраску. Оба языка обогащают друг друга и создают уникальные концепты, соответствующие потребностям своих обществ, что способствует не только развитию политического языка, но и поддержанию культурного наследия и национального самосознания.

Приведем некоторые политические термины, которые часто используются в политическом дискурсе на туркменском и русском языках. Представляем их исключительно в нейтральном ключе, подчеркивая их важность для политического общения и стабильности [3, с. 67].

1. *Суверенитет / Döwlet özygtyýarlylygy.*

Русский: *Суверенитет* – это право государства на самостоятельное осуществление власти без внешнего вмешательства. Суверенитет помогает государству развиваться, защищать свои интересы и определять собственный путь, что является залогом сильного и независимого государства.

Туркменский: *Döwlet özygtyýarlylygy* – это независимость и свобода государства в принятии решений. Суверенное государство имеет возможность эффективно управлять ресурсами и развивать экономику, что создает стабильную основу для граждан.

2. *Демократия / Demokratiýa.*

Русский: *Демократия* – это система управления, основанная на участии граждан в принятии решений. Демократия способствует развитию общества, так как позволяет гражданам высказывать свое мнение и влиять на судьбу страны. Она гарантирует уважение к правам и свободам, что делает её ценностью для любого общества.

Туркменский: *Demokratiýa* – это форма правления, при которой учитывается мнение народа. В туркменской культуре демократические принципы помогают государству работать на благо народа, укрепляя единство и уважение внутри общества.

3. Реформы / *Özgertmeler*.

Русский: *Реформы* – это позитивные изменения, направленные на модернизацию различных сфер общества, таких как экономика, политика и социальные структуры. Претворение таких реформ в жизнь обеспечивает поступательное развитие государства, способствует росту благосостояния граждан и закладывает основу для благополучия будущих поколений.

Туркменский: *Özgertmeler* – это изменения, способствующие развитию и модернизации. Туркменистан активно реализует реформы, направленные на модернизацию государства и обеспечение социальной стабильности граждан.

4. Стабильность / *Durnuklylyk*.

Русский: *Стабильность* – это фундамент общества, который обеспечивает порядок и предсказуемость в стране. Стабильное государство привлекает инвестиции, способствует экономическому росту и создает условия для мирной и благополучной жизни граждан.

Туркменский: *Durnuklylyk* – это состояние устойчивого развития и мира в стране. Для туркменского народа стабильность имеет особое значение, так как она помогает сохранять гармонию и обеспечивает благополучие для всех.

5. Конституция / *Konstitusiýa*.

Русский: *Конституция* – это основной закон государства, определяющий его устройство, права и обязанности граждан, а также гарантирующий их защиту. Конституция является важнейшим документом, обеспечивающим правопорядок и стабильность.

Туркменский: *Konstitusiýa* – это основной закон, который закрепляет права и обязанности граждан. Она помогает государству поддерживать справедливость и служит гарантом прав и свобод туркменского народа, играя важную роль в укреплении национального единства.

6. Гражданство / *Raýatlyk*.

Русский: *Гражданство* – это правовой статус, связывающий человека с его государством. Гражданство обеспечивает право на государственную защиту и социальную поддержку, а также открывает возможности для участия в общественно-политической жизни страны.

Туркменский: *Raýatlyk* – это статус, который позволяет человеку быть полноправным членом общества, участвовать в государственных делах и защищать интересы своей страны. Гражданство Туркменистана – это не только статус, но и привилегия созидать будущее своего государства.

7. Национальное единство / *Milli agzybirlik*.

Русский: *Национальное единство* – это гармония и солидарность между гражданами страны, независимо от их происхождения и взглядов. Единство создает устойчивую основу для развития и укрепляет государство, делая его устойчивым к вызовам.

Туркменский: *Milli agzybirlik* – это сплоченность народа вокруг общих ценностей и целей. Для Туркменистана национальное единство является основой стабильности, где каждый гражданин вносит свой вклад в развитие и процветание родной страны.

Политическая терминология акцентирует внимание на фундаментальных аспектах государственного устройства, таких как стабильность, суверенитет и права граждан, способствуя консолидации общества для реализации стратегических целей [3, с. 121].

В туркменском и русском языках политическая лексика занимает важное место в современном обществе, отражая культурные и исторические особенности каждого народа, а также служит инструментом формирования и выражения государственной идеологии. Сравнительный анализ использования политических терминов в этих языках демонстрирует как схожесть, так и отличия в подходах к описанию и интерпретации политических понятий, а также выявляет особенности восприятия политики на лексическом уровне [2, с. 238].

Русский язык, имеющий богатое историческое наследие и широкую географическую распространенность, впитал в себя множество политических терминов, отражающих различные этапы развития политической мысли в России и мире. Такие понятия как «демократия», «глобализация», «суверенитет», а также термины, связанные с государственными институтами и идеологиями, активно используются в публичной и официальной риторике. Интересно, что многие из этих терминов были заимствованы из европейских языков, но со временем обрели специфическое значение в русском политическом дискурсе, иногда отличающееся от их первоначального смысла. Например, слово «суверенитет» в русском языке не просто обозначает независимость государства, но и имеет оттенок моральной устойчивости, внутренней стабильности [3, с. 143].

В туркменском языке, как и в других тюркских языках, политическая лексика развивается в рамках культурных и исторических традиций, которые подчёркивают национальное своеобразие и уникальную систему ценностей. Туркменский язык в своей политической лексике акцентирует внимание на единстве народа, патриотизме и преемственности традиций. Так, такие слова как «garaşsyzlyk» (независимость) и «milli buýsanç» (национальная гордость), глубоко укоренены в туркменской культуре и включают в себя не только юридическое, но и морально-нравственное содержание, которое побуждает граждан к осознанной поддержке государственных устоев. Туркменский политический язык, таким образом, обладает ярко выраженным национальным колоритом и часто апеллирует к древним тюркским традициям, что отражается в таких терминах, как «gardaşlyk» (братство) и «mukaddeslik» (святость), используемых для обозначения внутренней сплочённости и духовного единства народа [2, с. 145].

Важной чертой политической лексики в туркменском языке является ориентация на позитивные ассоциации и образы, что направлено на формирование положительного восприятия власти и её решений. Это проявляется в таком фразовом клише как «halkyň we döwletiň bitewüligi» (сплоченность народа и государства), подчеркивающим гармоничные отношения между государством и

гражданами. В русском языке также присутствуют аналогичные выражения, однако акценты могут быть смещены в сторону юридических аспектов или подчеркивания роли государственного контроля.

Сходство политической лексики туркменского и русского языков заключается в использовании общеупотребительных терминов, связанных с государственным устройством, такими как «парламент», «конституция», «реформа». Эти термины имеют интернациональный характер и позволяют легче налаживать межгосударственные отношения. Однако отличия всё же прослеживаются, особенно в тонкостях значений и в дополнительных коннотациях, которые отражают культурные особенности. Например, понятие «соотечественник» («ýurtdaş») в туркменском языке часто ассоциируется с понятием члена большой семьи, символизируя тесные узы между людьми в рамках национального государства. В русском же языке это слово имеет более индивидуалистический оттенок, связанный с одной гражданской принадлежностью и обязанностями.

Таким образом, политическая лексика туркменского и русского языков, несмотря на некоторые различия, дополняет друг друга, показывая единство и взаимопонимание между двумя культурами [2, с. 187].

Анализ политических терминов в туркменском и русском языках раскрывает не только лексические различия, но и глубокие культурные связи, существующие между этими двумя народами. Оба языка обогащены терминами, которые отражают уникальные исторические контексты, но также имеют много общего, что свидетельствует о взаимном влиянии и стремлении к пониманию.

Таким образом, проведенный анализ подтвердил, что сопоставление политических терминов в туркменском и русском языках демонстрирует, как язык может служить не только средством общения, но и инструментом формирования политической культуры и общественного сознания. Эти языки, каждый со своими уникальными особенностями, вместе создают богатое полотно, на котором отражены как традиционные ценности, так и современные вызовы. Сходства и различия в их политической лексике подчеркивают важность понимания контекста, в котором эти термины используются, и открывают новые горизонты для взаимопонимания и сотрудничества между народами.

Дата приёма статьи: 11 апреля 2026 года.

Литература

1. Иванова Е.П. Политическая лексика современного русского языка. – СПб.: Лингво, 2012. – 328 с.
2. Кадыров Н. Сравнительный анализ политических терминов в тюркских и славянских языках. – М.: Литера, 2017. – 455 с.
3. Каримов Р. Проблемы перевода политической терминологии с туркменского на русский язык. – М.: Перевод и культура, 2019. – 281 с.
4. Мельникова А.Н. Политическая терминология: теория и практика. – М.: Наука, 2010. – 268 с.

INTEGRATION OF HIGHER EDUCATION OF TURKMENISTAN INTO THE WORLD SPACE IN THE EPOCH OF INDEPENDENCE

GARAŞSYZLYK EÝÝAMYŇDA TÜRKMENISTANYŇ ÝOKARY BILIM GIŇŞLIGINIŇ DÜNYÄ DEREJESINE GOSULYŞMAGY

ИНТЕГРАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ТУРКМЕНИСТАНА В МИРОВОЕ ПРОСТРАНСТВО В ЭПОХУ НЕЗАВИСИМОСТИ

TM

Ýohanna Mierendorff,
Martin Lýuter adyndaky
Galle-Wittenberg uniwersitetiniň
professory (Germaniýa Federatiw
Respublikasy)

Maral Akmyradowna Nurlyýewa,
Döwletmämmet Azady adyndaky
Türkmen milli dünýä dilleri
institutynyň Ýewropa dilleri we
edebiýaty fakultetiniň dekany
(Türkmenistan)

ENG

Johanna Mierendorff,
Professor of Martin Luther
Halle-Wittenberg University (The
Federal Republic of Germany)

Maral Akmyradowna Nurlyyeva,
Dean of the Faculty of the
European Languages and
Literature of Dowlletmammet
Azady Turkmen National
Institute of World Languages
(Turkmenistan)

RU

Йоханна Миерендорфф,
профессор
Галле-Виттенбергского
университета имени Мартина
Лютера (Федеративная
Республика Германия)

Марал Акмырадовна Нурлыева,
декан факультета европейских
языков и литературы
Туркменского национального
института мировых языков
имени Довлетмаммета Азади
(Туркменистан)

Annotasiýa

Makala Türkmenistanyň Garaşsyzlygynyň 35 ýyllyk baýramçylygy mynasybetli Türkmenistanyň ýokary bilim ulgamyny halkaralaşdyrmak işleriniň hemmetaraplaýyn seljermesine bagyşlanýar. Milli bilim nusgasynyň özgerdilmegine, daşary ýurt dillerini okatmagyň innowasion usullarynyň ornaşdyrylmagyna hem-de Türkmenistanyň Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri instituty bilen Germaniýa

Annotation

The article is devoted to a comprehensive analysis of the processes of internationalization of higher education in Turkmenistan in the context of the 35th anniversary of Turkmenistan's Independence. Special attention is paid to the transformation of the national educational model, the introduction of innovative methods for teaching foreign languages, and the role of the strategic partnership

Аннотация

Статья посвящена комплексному анализу процессов интернационализации высшего образования в Туркменистане в контексте 35-летнего юбилея Независимости Туркменистана. Особое внимание уделяется трансформации национальной образовательной модели, внедрению инновационных методик обучения иностранным языкам и роли стратегического партнерства

Federativ Respublikasynyň Martin Lýuter adyndaky Galle-Wittenberg uniwersitetiniň arasyndaky strategik hyzmatdaşlygyň ornuna aýratyn ähmiýet berilýär. Ulgamlaýyn çemeleşmäniň esasynda döwlet dil syýasatynyň gazananlary we ählumumy ylym-bilim giňişligine goşulýmagyň ugurlary öwrenilýär.

between Dovletmammet Azady Turkmen National Institute of World Languages and Martin Luther University Halle-Wittenberg (Germany). Based on a systemic approach, the study examines the achievements of the state language policy and the mechanisms of integration into the global scientific and educational space.

между Туркменским национальным институтом мировых языков имени Довлетмаммета Азади и Университетом Мартина Лютера Галле-Виттенберг (Германия). На основе системного подхода рассматриваются достижения государственной языковой политики и механизмы интеграции в глобальное научно-образовательное пространство.

Açar sözleri: Türkmenistan, Garaşsyzlyk, Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri instituty, Martin Lýuter adyndaky Galle-Wittenberg uniwersiteti, bilimi halkaralaşdyrmak, lingwodidaktika, dil syýasaty, akademiki hyzmatdaşlyk.

Key words: Turkmenistan, Independence, Dovletmammet Azady Turkmen National Institute of World Languages, Martin Luther University Halle-Wittenberg, internationalization of education, linguodidactics, language policy, academic cooperation.

Ключевые слова: Туркменистан, Независимость, Туркменский национальный институт мировых языков имени Довлетмаммета Азади, Университет Мартина Лютера Галле-Виттенберг, интернационализация образования, лингводидактика, языковая политика, академическое сотрудничество.

The thirty-five years of Turkmenistan's Independence have been marked by large-scale, epochal transformations that have permeated all spheres of state and public life without exception. Within this constructive process, education has invariably occupied a strategically priority position, serving as the bedrock of national progress. Under the wise and far-sighted leadership of the National Leader of the Turkmen people, Hero-Arkadag Gurbanguly Berdimuhamedov, and Esteemed President of Turkmenistan Serdar Berdimuhamedov, a unique model of higher education has been successfully formulated and implemented within the country. This model harmoniously integrates profound, centuries-old national traditions and the spiritual heritage of ancestors with cutting-edge international standards of educational quality. In contemporary conditions, the internationalization of higher education has ceased to be merely an external vector of development; it has transformed into a fundamental instrument for strengthening state sovereignty, ensuring national security through the cultivation of an intellectual elite, and facilitating the full integration of Turkmenistan into the complex system of global coordinates [2].

Turkmenistan's entry into the Epoch of the Revival of the New Era of the Powerful State has dictated new imperatives regarding the quality of human capital. Issues concerning the preparation of highly qualified specialists capable of operating fluently

and professionally in multiple foreign languages within scientific, diplomatic, and economic spheres have acquired particular salience and urgency [1].

Dovletmamet Azady Turkmen National Institute of World Languages, as a recognized flagship of linguistic education in the region, has undergone a path of fundamental, qualitative modernization during the years of Independence. Today, the primary objective of the Institute's activities is not merely the transmission of linguistic competence in its classical sense, but the purposeful formation of the individual's cultural intelligence – a new type of professional capable of worthily and effectively representing the national interests of Turkmenistan on the complex international arena.

The methodological foundation of the reforms carried out in the field of foreign language instruction during the period of Independence is based upon the scientifically substantiated concepts of continuity, succession, and multi-level progression. State programs adopted and consistently implemented in recent decades are conceptually oriented toward a decisive transition from a static grammar-translation model to a dynamic communicative-cognitive approach [4].

This methodological reorientation implies the perception of language not as a set of dry rules, but as a living, evolving instrument for world cognition, professional realization, and intercultural mediation. A key aspect of this methodology has been the meticulous development of national educational standards. These standards, on one hand, correlate fully with the internationally recognized Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), and on the other, are maximally adapted to the specific sociocultural context and state objectives of Turkmenistan. Internationalization in this context is examined through the unity of two vectors: the "inbound" vector, which includes the import of advanced educational technologies and the recruitment of leading foreign lecturers, and the "outbound" vector, presupposing the active participation of Turkmen scholars in global symposiums and the transmission of national pedagogical achievements to the global community [5].

Over three and a half decades of Independence, Turkmenistan has achieved unprecedented, internationally recognized success in creating an inclusive multilingual educational environment. The systematic expansion of the spectrum of languages studied at Dovletmamet Azady Turkmen National Institute of World Languages – ranging from classical European to a wide array of Oriental languages – is a direct reflection of the country's multi-vector foreign policy course, firmly grounded in the principles of Positive Neutrality.

The most significant technological and substantive achievement of this period has been the accelerated creation of a digital educational environment. The implementation of the digital education concept has allowed the Institute to integrate multimedia platforms into the instructional process in the shortest possible time, deploy extensive

electronic libraries, and establish distant methods of interaction with the world's leading scientific centers. In this regard, it is essential to emphasize that the technical infrastructure of the Institute has always developed in indissoluble unity with the substantive content of curricula, where the continuous professional development of pedagogical staff serves as the primary determinant of success [3].

In the rich chronicle of international cooperation of Dovletmamet Azady Turkmen National Institute of World Languages, a special, privileged place is occupied by the long-term and fruitful interaction with Martin Luther University Halle-Wittenberg. This partnership, which has consistently strengthened over many years of the Independence period, is rightfully considered a benchmark of academic diplomacy and successful scientific-methodological synthesis. Martin Luther University Halle-Wittenberg, possessing more than five hundred years of history and colossal scientific authority, has become a reliable window into the world of European German studies for many generations of Turkmen linguists.

The role of this partnership in enhancing the quality of national education cannot be overestimated. During the period of Independence, it was precisely due to this living dialogue that the foundation for training domestic Germanists was fundamentally reinforced. Students of the Institute gained invaluable access to authentic linguistic materials and the living speech of native speakers, while the teaching faculty mastered innovative formats of objective testing and multi-dimensional knowledge assessment.

This partnership has acquired a systemic and multifaceted character, encompassing both instructional and research activities. A crucial vector of cooperation is the professional development of pedagogical personnel. Professors and leading specialists from Martin Luther University Halle-Wittenberg participate actively on a regular annual basis in the organization and implementation of professional development courses. These courses have a broad scope: they are intended not only for secondary school teachers but also, crucially, for German language instructors at the higher educational institutions of our country. Such a comprehensive approach ensures the continuity of educational standards and the implementation of advanced linguodidactic methodologies at all stages of learning.

The scientific dialogue between the nations is also reflected in the active participation of German scholars in the intellectual life of Turkmenistan. Professors from Martin Luther University Halle-Wittenberg regularly present topical scientific reports at international conferences organized by the Ministry of Education of Turkmenistan, the National Institute of Education, as well as the Ministry of Health and Medical Industry of Turkmenistan. The participation of German colleagues in forums of medical and humanitarian profiles underscores the interdisciplinary nature of the cooperation and the high prestige of Turkmen science abroad. These meetings serve as a platform for exchanging experience

in the field of terminology, translation of specialized literature, and the development of innovative educational technologies.

During the period of Independence, the student academic mobility program received significant impetus. Within the framework of the current cooperation agreement and the DAAD (German Academic Exchange Service) program, successful group visits of students from Dovletmammet Azady Turkmen National Institute of World Languages to Germany were organized. Martin Luther University Halle-Wittenberg served as the receiving party, providing future specialists with full immersion into the linguistic and cultural environment. This practice is being expanded and improved: at the present stage, a system of educational internships is being actively established. Specifically, provisions have been made for two-week summer educational internships for students of Dovletmammet Azady Turkmen National Institute of World Languages at the partner university in Germany, which will allow for the consolidation of theoretical knowledge in conditions of real communication.

The pinnacle of academic exchange is the long-term study program. Annually, one of the Institute's top students will be sent to Martin Luther University Halle-Wittenberg to undergo a full one-year course of study. This mechanism will facilitate the preparation of international-level specialists who, upon their return to Turkmenistan, will bring advanced European experience – enriched by national developmental priorities – to domestic science and pedagogy.

The methodological basis of these transformations rests upon the concept of the communicative-cognitive approach. Utilizing the resources of Martin Luther University Halle-Wittenberg, such as digital repositories and linguistic corpora, allows students of Dovletmammet Azady Turkmen National Institute of World Languages to independently construct their language acquisition trajectory.

Internationalization in this vein is viewed as a synthesis of “inbound” innovations and the “outbound” presentation of national achievements. At the same time, the technical equipment of the university-language laboratories and multimedia systems serves as the material basis for the practical application of the knowledge that instructors receive during the annual courses with their German colleagues.

Beyond academic results, internationalization carries a vital humanitarian mission. During the period of Turkmenistan's Independence, university cooperation has become a powerful instrument. Graduates of Dovletmammet Azady Turkmen National Institute of World Languages who have undergone training at Martin Luther University Halle-Wittenberg become “ambassadors of peace”, strengthening the bonds of friendship between the Turkmen and German peoples. The jubilee date - 35 years of Independence – allows us to declare with pride that the educational system created in the country is open and future-oriented.

In conclusion, it should be noted that the experience of interaction between Dovletmammad Azady Turkmen National Institute of World Languages and Martin Luther University Halle-Wittenberg serves as a vivid example of the successful implementation of the state strategy in the field of education. The regular nature of professional development courses, active participation in international conferences, group visits, and long-term student training - all these are the components of success ensuring a high level of the country's intellectual potential. New horizons are opening ahead in the Epoch of the Revival of the New Era of the Powerful State, where foreign language education will continue to serve as a bridge between civilizations, incessantly strengthening the international prestige of Independent and Neutral Turkmenistan.

Accepted on: April 21, 2026.

References

1. S. Berdimuhamedov. Youth – Pillar of the Motherland. – A.: Turkmen State Publishing Service, 2024. – 400 p.
2. G. Berdimuhamedow. Türkmenistan Durnukly ösüşiniň maksatlaryna ýetmegiň ýolunda. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2018. – 464 s.
3. Türkmenistanda sanly bilim ulgamyny ösdürmegiň Konsepsiýasy. – A., 2017.
4. Türkmenistanyň daşary ýurt dillerini okatmagy kämilleşdirmegiň Döwlet maksatnamasy. – A., 2017.
5. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). – Council of Europe, Strasbourg, 2020. – 280 p.

Žurnalyň Redaksion geňeşiniň düzümi:

Redaksion geňeşiň başlygy:

Maksat Çaryýew – Döwletmämmet Azady adyndaky

Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň rektory, pedagogika ylmlarynyň kandidaty.

Redaksion geňeşiň agzalary:

Hezretguly Durdyýew – TYA-nyň Ynsanperwer we ykdysady ylmlar müdirliginiň başlygy, akademik kätip, TYA-nyň habarçy agzasy, filologiýa ylmlarynyň doktory. **Aly Gurbanow** – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Daşary ýurt edebiýaty kafedrasynyň müdiri, pedagogika ylmlarynyň doktory, professor. **Narbibiş Şammaýewa** – Seýitnazar Seýdi adyndaky Türkmen döwlet mugallymçylyk institutynyň Roman-german dilleri we edebiýaty, olary okatmagyň usulyýeti kafedrasynyň müdiri, filologiýa ylmlarynyň doktory, dosent.

Amanmyrat Baýmyradow – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Türkmen edebiýaty kafedrasynyň uly mugallymy, TYA-nyň habarçy agzasy, filologiýa ylmlarynyň doktory. **Ýohanna Mierendorff** – Martin Lýuter adyndaky Galle-Wittenberg uniwersitetiniň sosial pedagogika boýunça professory. **Alişer Abijanow** – Özbek döwlet dünýä dilleri uniwersitetiniň Pedagogik işgärleri gaýtadan taýýarlaýyş we kämilleşdiriş merkeziniň direktory, filosofiýa ylmlarynyň kandidaty, dosent. **Tagandurdy Tagandurdyýew** – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Dil bilimi kafedrasynyň müdiri, pedagogika ylmlarynyň kandidaty.

Saparmyrat Hydyrow – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Rus diliniň nazaryýeti we amalyýeti kafedrasynyň müdiri, filologiýa ylmlarynyň kandidaty.

Mähri Perdeliýewa – Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet uniwersitetiniň Arheologiýa we etnologiýa kafedrasynyň müdiri, taryh ylmlarynyň kandidaty. **Gurbangül Myradowa** – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Türkmen dili kafedrasynyň müdiri, filologiýa ylmlarynyň kandidaty. **Jepbarmämmet Göklenow** – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Ýakyn gündogar dilleri kafedrasynyň dosenti, filologiýa ylmlarynyň kandidaty. **Täzegül Ymamgulyýewa** – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Jemgyýeti öwreniş ylmlary kafedrasynyň dosenti, taryh ylmlarynyň kandidaty. **Oguljennet Durdymuhammedowa** – Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň Daşary ýurt edebiýaty kafedrasynyň uly mugallymy, filologiýa ylmlarynyň kandidaty.

FILOLOGIÝANYŇ MESELELERI

Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň ylmy-usuly elektron žurnalynyň Türkmenistanyň Garaşsyzlygynyň 35 ýyllygyna bagyşlanan ýörite sany, 2026 ý.

Üç aýda bir gezek çykýar.

2024-nji ýylyň sentýabr aýyndan bäri türkmen, iňlis, rus dillerinde köpçüligе ýaýradylýar.

Žurnalyň baş redaktory **Maksat Çaryýew**
Jogapkär kätip **Dursunjemal Janmürzäýewa**

Salgysy: Aşgabat şäheri, Aba Annaýew köçesi, 47.

Telefon: (+993 12) 36-90-83; faks: 36-89-08

Elektron salgysy: filologiyanynmeseleleri@gmail.com

Internet saýty: www.datmddi.edu.tm

Žurnala gelen golýazmalar we suratlar yzyna gaýtarylmaýar, olara jogap hem-de syn berilmeýär.

© Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri instituty, 2026.

© «Ylym» neşirýaty, 2026.

Editorial Board Structure of Journal:

Head of the Editorial Board:

Maksat Charyyev – Rector of Dovletmammet Azadi
Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of Pedagogics.

Editorial Board members:

Hezretguly Durdyev – the head of the Department of Humanities and Economic Sciences of the Academy of Sciences of Turkmenistan, Academic Secretary, Corresponding Member of the Academy of Sciences of Turkmenistan, Doctor of Philology. **Ali Gurbanov** – the head of the Department of Foreign Literature, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Doctor of Pedagogics, Professor. **Narbibish Shammayeva** – the head of the Department of the Roman-Germanic Languages and Literature, Teaching Methodology, Seyitnazar Seydi Turkmen State Pedagogical Institute, Doctor of Philology, Associate Professor. **Amanmyrat Baymyradov** – the senior lecturer of the Department of Turkmen literature, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Corresponding Member of the Academy of Sciences of Turkmenistan, Doctor of Philology. **Johanna Mierendorff** – Professor of Social Pedagogics, Martin Luther Halle-Wittenberg University. **Alisher Abijanov** – the head of the Center for Retraining and Improvement of Pedagogical Workers, Uzbekistan State World Languages University, Candidate of Philosophy, Associate Professor. **Tagandurdy Tagandurdyev** – the head of the Department of Linguistics, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of Pedagogics. **Saparmyrat Hydyrov** – the head of the Department of Theory and Practice of the Russian Language, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of Philology. **Mahri Perdeliyeva** – the head of the Department of Archeology and Ethnology, Magtymguly Turkmen State University, Candidate of History. **Gurbangul Myradova** – the head of the Department of the Turkmen Language, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of Philology. **Jepbarmammet Goklengov** – Associate Professor of the Department of the Near Eastern Languages, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of Philology. **Tazegul Ymamgulyyeva** – Associate Professor of the Department of Social Sciences, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of History. **Oguljennet Durdymammedova** – the senior lecturer of the Department of Foreign Literature, Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, Candidate of Philology.

ISSUES OF PHILOLOGY

Special Issue of the Scientific and Methodological Electronic Journal of Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages dedicated to the 35th Anniversary of the Independence of Turkmenistan, 2026 ý.

Published every three months.

Since September, 2024 the journal has been distributed to the public in the Turkmen, English, Russian languages.

Editor-in-Chief **Maksat Charyyev**
Responsible secretary **Dursunjemal Janmurzayeva**

Address: bld. 47, Aba Annayev Street, Ashgabat.
Telephone: (+993 12) 36-90-83; fax: 36-89-08
E-mail: filologiyanynmeseleleri@gmail.com
Internet website: www.datmddi.edu.tm

Manuscripts and pictures submitted to the journal are not given back;
responses and reviews are not given to them.

© Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages, 2026.

© «Ylym» Publishing House, 2026.

Состав Редакционного совета журнала:

Председатель Редакционного совета:

Максат Чарыев – ректор Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат педагогических наук.

Члены Редакционного совета:

Хезретгулы Дурдыев – председатель Отделения гуманитарных и экономических наук АНТ, академик-секретарь, член-корреспондент АНТ, доктор филологических наук. **Али Гурбанов** – заведующий кафедрой зарубежной литературы Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, доктор педагогических наук, профессор. **Нарбибиш Шаммаева** – заведующая кафедрой романо-германских языков и литературы, методики преподавания Туркменского государственного педагогического института имени Сейитназара Сейди, доктор филологических наук, доцент. **Аманмырат Баймырадов** – старший преподаватель кафедры туркменской литературы Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, член-корреспондент АНТ, доктор филологических наук. **Йоханна Миерендорфф** – профессор социальной педагогики Галле-Виттенбергского университета имени Мартина Лютера. **Алишер Абиджанов** – директор Центра переподготовки и повышения квалификации педагогических кадров Узбекского государственного университета мировых языков, кандидат философских наук, доцент. **Тагандурды Тагандурдыев** – заведующий кафедрой языкознания Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат педагогических наук. **Сапармурад Хыдыров** – заведующий кафедрой теории и практики русского языка Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат филологических наук. **Мяхри Перделиева** – заведующая кафедрой археологии и этнологии Туркменского государственного университета имени Махтумкули, кандидат исторических наук. **Гурбангуль Мурадова** – заведующая кафедрой туркменского языка Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат филологических наук. **Джепбармаммед Гокленов** – доцент кафедры ближневосточных языков Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат филологических наук. **Тазегуль Имамкулиева** – доцент кафедры общественных наук Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат исторических наук. **Огулджаннет Дурдымухаммедова** – старший преподаватель кафедры зарубежной литературы Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, кандидат филологических наук.

ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ

Специальный выпуск научно-методического электронного журнала Туркменского национального института мировых языков имени Довлетмаммета Азади, посвящённый 35-летию Независимости Туркменистана, 2026 г.

Выходит один раз в три месяца.

Журнал издаётся на туркменском, английском, русском языках с сентября 2024 года.

Главный редактор журнала **Максат Чарыев**

Ответственный секретарь **Дурсунджемал Джанмурзаева**

Адрес: город Ашхабад, улица имени Аба Аннаева, 47.

Телефон: (+993 12) 36-90-83; факс: 36-89-08

Электронный адрес: filologiyanynmeseleleri@gmail.com

Интернет-сайт: www.datmddi.edu.tm

Поступившие в редакцию журнала рукописи и иллюстрации не возвращаются, не комментируются и не рецензируются.

© Туркменский национальный институт мировых языков имени Довлетмаммета Азади, 2026.

© Издательство «Ylym», 2026.

Redaktorlar	<i>N. Kakalyýewa, M. Gurbanow, Ç. Çaryýew</i>
Teh. redaktor	<i>S. Orazgylyjowa</i>
Kompýuter bezegi	<i>O. Handöwletowa</i>

Türkmenistanyň Ylymlar akademiýasynyň «Ylym» neşirýaty.
744000. Aşgabat, 2011-nji (Azady) köçe, 61.

Elektron goýberilişe rugsat edildi 12.08.2026.
A – 119269. Ölçeği 60×84 ¹/₈. Edebi garnitura.
Çap listi 6,0. Şertli çap listi 5,47. Hasap-neşir listi 4,0.
Neşir № 93.

TDS-7.9–95
TDS-7.4–95
TDS-7.56–2002
TDS-7.60–2003

GARAŞSYZLYK BITARAPLYK BEDEW BATLY ÖSÜŞLER YLYM-BILIM DİL WE EDEBIYAT DÜNYÄ DILLERI
YAŞLAR WE YLYM JEMGYYETI ÖWRENIŞ PEDAGOGIKA OKATMAGYN USULYYETI YLMY TÄZELIKLER TEHNOLOGIYA HYZMATDAŞLYK
GARAŞSYZLYK BITARAPLYK BEDEW BATLY ÖSÜŞLER YLYM-BILIM DİL WE EDEBIYAT DÜNYÄ DILLERI
YAŞLAR WE YLYM JEMGYYETI ÖWRENIŞ PEDAGOGIKA OKATMAGYN USULYYETI YLMY TÄZELIKLER TEHNOLOGIYA HYZMATDAŞLYK

4 834000 283011

